

**Národná správa
Úradu pre reguláciu sieťových odvetví
Slovensko**

31.7.2010

1. Úvod

Rok 2009 bol prvým rokom trojročného regulačného obdobia stanoveného na roky 2009 – 2011 a vyznačoval sa najmä výrazným poklesom výroby a spotreby elektriny. Globálna finančná a hospodárska kríza, sprevádzaná poklesom spotreby elektriny a plynu, nastolila rad naliehavých hospodárskych problémov. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „úrad“) sa ako orgán štátnej správy pre cenovú reguláciu v sieťových odvetviach ocitol pred zložitou otázkou ako podľa svojich kompetencií prispieť k spoľahlivému a bezpečnému fungovaniu energetiky a súčasne zabrániť zneužitiu dominantného postavenia rozhodujúcich dodávateľov na úkor odberateľov.

V januári 2009 sa okrem toho vyskytli vážne problémy s dodávkami zemného plynu, ktoré vyústili do plynovej krízy – úplnému zastaveniu dodávok plynu na Slovensko. V Slovenskej republike bol vyhlásený v stave núdze. Úrad sa v rámci svojich kompetencií aktívne zúčastňoval na riešení situácie.

Vychádzajúc z výsledkov za obdobie roku 2009 a časti roka 2010 možno konštatovať, že situácia vo vývoji cien energií sa na základe nekompromisného postoja úradu stabilizovala, tvorba cien a ich štruktúra je transparentná a regulované subjekty budú mať v budúcich rokoch zabezpečenú návratnosť investícií a primeraný zisk, pričom sú nútené hospodáriť efektívne.

Dôležitým medzníkom bolo prepojenie denných trhov s elektrinou Českej a Slovenskej republiky od 1. 9. 2009. Výsledky ukazujú veľký záujem účastníkov trhu o tento druh obchodovania. Zaznamenal sa tiež výrazný záujem o vstup alternatívnych dodávateľov elektriny na trh s elektrinou, ktorí môžu ponúknuť atraktívne ceny aj pre malé podniky a odberateľov elektriny v domácnostiach. Práve legislatívne podmienky, ktoré pripravil úrad od 1. 7. 2007 a ktoré boli v súlade s legislatívou Európskej únie, rozhybali trh a pomohli nastoliť reálne konkurenčné prostredie s pozitívnym vplyvom na konečnú cenu elektriny, plynu a tepla.

Alternatívni dodávateľia energií sa etablovali na trhu až postupne. V elektrine v roku 2008 zmenilo dodávateľa 8 domácnosti a 1462 ostatných odberateľov elektriny, v roku 2009 zmenilo dodávateľa 7 700 domácnosti a 3 000 ostatných odberateľov elektriny. V roku 2008 žiadny odberateľ plynu nezmenil dodávateľa plynu, pričom v roku 2009 zmenilo tradičného dodávateľa už 45 odberateľov plynu. Možno konštatovať, že rok 2009 znamenal medzník v liberalizácii trhu, vytvorilo sa reálne konkurenčné prostredie. Je možné predpokladať vstup ďalších alternatívnych dodávateľov, čo v konečnom dôsledku bude mať pozitívny vplyv na ceny elektriny a plynu pre odberateľov.

Významnou zmenou v roku 2009 bolo prijatie zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby. Úrad potom novelou svojho výnosu dopracoval podrobnosti zákona do praktickej podoby a určil nové výkupné ceny z týchto zdrojov. Výkupné ceny sú garantované počas doby 15 rokov a sú nastavené tak, že umožnia investorom alebo záujemcom o investovanie do obnoviteľných zdrojov dosiahnuť optimálnu návratnosť investícií a primeraný zisk. Doterajší stav v podpore zvyhodňoval len výrobcov dodávajúcich elektrinu do distribučnej siete. Súčasný stav garantuje podporu aj tej elektrine, ktorú výrobca spotrebuje napríklad na produkciu vlastných výrobkov.

Relatívne novou záležitosťou, ktorá sa plne uplatnila v roku 2009 je regulácia kvality služieb. Účinným nástrojom pre zabezpečenie kvality dodávaného tovaru a služieb pri tak citlivých komoditách, ako je elektrina a plyn bolo zavedenie inštitútu štandardov kvality, ako nového nástroja regulácie. Cieľom je dosiahnuť, aby odčerpateľné zdroje boli používané na obnovu, rozvoj výrobných prostriedkov a skvalitňovanie služieb pre odberateľov. Úrad svojimi

vyhláškami ustanovil štandardy kvality v sieťových odvetviach a rok 2009 bol prvým rokom, za ktorý sa štandardy kvality sledovali a vyhodnocovali.

V septembri 2009 vstúpil do platnosti tretí liberalizačný energetický balíček Európskej únie. Nové smernice posilňujú nezávislosť a právomoci regulačných orgánov, zavádzajú nové možnosti usporiadania trhu s elektrinou a plynom. Hneď po ich publikovaní začal úrad veľmi intenzívne spolupracovať na tvorbe novej energetickej legislatívy, ktorá bude smerovať k novému zákonu o regulácii, minimálne k novelizácii zákona o energetike a celej na nich nadväzujúcej legislatívy.

2. Vývoj za posledný rok

2.1. Elektroenergetika

Na Slovensku sa v roku 2009 vyrobilo 26,074 TWh elektriny, čo znamenalo pokles na úroveň roku 1998 a spotreba v objeme 27,386 TWh klesla až na hodnotu roku 1995. Oproti roku 2008 bola výroba nižšia o 11,04 % a spotreba o 8,19 %. Objem cezhraničných výmen prenesenej elektriny sa oproti roku 2008 znížil o 8,9 %. Dovoz dosiahol 8,994 TWh, vývoz 7,682 TWh, saldo (s prevahou dovozu) bolo 1,312 TWh. Dovoz zo zahraničia zabezpečil 4,79 % spotreby na Slovensku. Už tretí rok za sebou bola elektrizačná sústava SR závislá na dovoze elektriny zo zahraničia.

i) Veľkoobchodný trh s elektrinou

Rozhodujúcimi účastníkmi na trhu s elektrinou v Slovenskej republike (ďalej len „SR“) v roku 2009, rovnako ako v roku 2008, boli:

- a) Slovenské elektrárne, a. s. (ďalej len „SE, a. s.“) ako najvýznamnejší výrobca elektriny, ktorý v roku 2009 zabezpečoval výrobou z vlastných zdrojov 72,8 % výroby elektriny v rámci SR a 69,3 % spotreby v SR,
- b) Slovenská elektrizačná a prenosová sústava, a. s. (ďalej len „SEPS, a. s.“) ako výhradný prevádzkovateľ národnej prenosovej sústavy, plniaci aj úlohy energetickeho dispečingu (zabezpečuje vyrovnanú bilanciu na vymedzenom území SR) a zúčtovateľa odchýlok,
- c) ZSE Distribúcia, a. s., Stredoslovenská energetika - Distribúcia, a. s., a Východoslovenská distribučná, a. s., prevádzkovatelia regionálnych distribučných sústav, do ktorých je pripojených viac ako 100 000 odberných miest. Okrem týchto troch spoločností pôsobí na trhu s elektrinou aj 167 držiteľov povolení na distribúciu v sústavách, do ktorých je pripojených menej ako 100 000 odberných miest. Ide o areály výrobných aj nevýrobných spoločností.
- d) ZSE Energia, a. s., Stredoslovenská energetika a. s. (ďalej len „SSE, a. s.“) a Východoslovenská energetika, a. s. (ďalej len „VSE, a. s.“), najvýznamnejší dodávatelia elektriny. Objem dodávky elektriny týchto spoločností v roku 2009 predstavuje 56,4 % zo spotreby v rámci SR. Platné povolenie na dodávku elektriny má ďalších 33 dodávateľov a 134 obchodníkov s elektrinou.

Veľkoobchodný trh s elektrinou využíva štandardné formy obchodovania, ako napr.: bilaterálne kontrakty, aukcie, burzové obchody, vyrovnávací trh. V rámci vymedzeného územia organizuje obchodovanie s elektrinou v prevažnej miere spoločnosť SPX, s. r. o.

Dňa 30.6.2009 bol do prevádzky spustený portál www.isot.sk pre podporu procesov organizovaného denného trhu s elektrinou na Slovensku, ktorý sa využíva i pri obchodovaní v rámci prepojenia denných trhov ČR a SR

SEPS, a.s. je aktívnym účastníkom regionálnej iniciatívy pre elektrinu regiónu CEE, ktorej cieľom je koordinovaná riadenia preťaženia v regióne.

ii) Maloobchodný trh s elektrinou

Rok 2009 bol druhým uceleným rokom, kedy bol trh s elektrinou plne liberalizovaný. V tomto roku došlo aj k výraznému nárastu počtu samotných zmien dodávateľov elektriny. Pokles cien na trhu s elektrinou medzi rokmi 2008 a 2009 využili alternatívni dodávatelia elektriny, ku ktorým prešlo v roku 2009 od troch tradičných rozhodujúcich dodávateľov elektriny takmer 7 800 odberateľov elektriny v domácnostiach a ďalších takmer 3 000 odberateľov z radov odberateľov elektriny mimo domácností. Napriek skutočnosti, že možnosť vybrať si najvýhodnejšieho dodávateľa majú všetci odberatelia elektriny, využilo toto právo doteraz len cca 0,5 percenta z počtu všetkých odberateľov.

V súvislosti s procesom zmeny dodávateľa elektriny boli identifikované tieto rozhodujúce problémy:

- slabá technická a odborná vybavenosť a zdatnosť na strane alternatívnych dodávateľov elektriny v oblasti elektronickej výmeny dát,
- nízka úroveň informovanosti odberateľov o procese zmeny dodávateľa
- zneužívanie legislatívnej voľnosti alternatívnymi dodávateľmi hlavne v oblasti vynucovania rôznych poplatkov a stanovovania neprimeraných podmienok pri procese zmeny.

iii) Závazky služieb vo verejnom záujme

Výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“), z kombinovanej výroby elektriny a tepla (ďalej len „KVET“) a z domáceho uhlia je osobitnou formou výroby elektriny. Uvedené druhy výroby majú legislatívne garantovaný prednostný prístup a pripojenie do sústavy, prednostný prenos alebo distribúciu elektriny, a v prípade OZE a vysoko účinnej KVET aj odber vyrobenej elektriny na pokrytie strát v distribučnej sústave počas 15 rokov od uvedenia zariadenia do prevádzky. Podrobnosti ustanovuje zákon č. 309/2009 Z.z. o podpore OZE a vysoko účinnej KVET a ďalej výnosy úradu, ktoré uvádzajú pevné ceny za vyrobenú elektrinu. Zvýšené náklady, súvisiace s výkupom elektriny na krytie strát, boli uhradené prevádzkovateľom regionálnych distribučných sústav prostredníctvom tarify za prevádzkovanie systému (ďalej len „TPS“), na úhrade ktorej sa podieľa každý koncový odberateľ elektriny.

Podpora elektriny vyrobenej z domáceho uhlia je vo verejnom záujme krytá prostredníctvom TPS, na úhrade ktorej sa podieľa každý odberateľ elektriny. Systém podpory OZE, KVET elektriny vyrobenej z domáceho uhlia, zakotvený v platnej legislatíve SR, plne korešponduje s legislatívou ES.

Tabuľka č. 1: Hodnota TPS a jej štruktúru v roku 2009

TPS - tarifa za prevádzkovanie systému	€/MWh	- z toho:	€/MWh
	2,7219	OZE	
KVET			0,3484
ENO Nováky			2,2574

Uvedené údaje zodpovedajú množstvu finančných prostriedkov, ktoré reprezentujú alikvotnú časť z tarify určenú na podporu konkrétnej technológie. Elektráreň ENO Nováky vyrába elektrinu výhradne z domáceho uhlia.

Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o energetike“) nevyžaduje povolenie na podnikanie pre výrobu a dodávku elektriny výrobným zariadením s celkovým inštalovaným výkonom do 1 MW vrátane obnoviteľných zdrojov energie. Pri takejto činnosti je dokladom o oprávnení podnikat' potvrdenie o splnení oznamovacej povinnosti, ktoré vydáva úrad. V roku 2009 úrad vydal 198 potvrdení o pôvode elektriny pre výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a 48 cenových rozhodnutí pre výrobcov elektriny technológiami kombinovanej výroby elektriny a tepla.

iv) Prenosová sústava

V oblasti investícií do prenosovej sústavy bola v roku 2009 zabezpečovaná príprava a realizácia investičných projektov. Celkom sa preinvestovalo 71 346 125 €. Išlo najmä o výstavbu a rekonštrukciu transformovni a vedení a o informačné a obchodné systémy.

v) Bezpečnosť dodávky

Rok 2009 bol charakteristický najmä výrazným poklesom výroby a spotreby elektriny. V januári 2009 sa vyskytli vážne problémy s dodávkami zemného plynu z Ukrajiny. Počas prerušenia dodávky zemného plynu boli z prevádzky vyradené zariadenia na výrobu elektriny, využívajúce ako palivo zemný plyn. Pre elektrizačnú sústavu to znamenalo stratu podporných služieb. Stav v odvetví elektroenergetiky bol kritický najmä po odstavení dvoch blokov v ENO Nováky následkom požiaru dňa 12.1.2009.

Aj v roku 2009 sme doviezli viac elektriny ako vyviezli. Absolútne hodnoty výroby aj spotreby v roku 2009 sú však nižšie ako v rokoch 2006 - 2008. Hospodárska kríza pochopiteľne ovplyvnila spotrebu. Útlm alebo úplné pozastavenie výrobných procesov v niektorých firmách sa zákonite prejavili na nižšej spotrebe elektriny. Takže ani dovoz elektriny nebol taký vysoký, ako sa pôvodne očakával po odstavení JE-V1 v Jaslovských Bohuniciach.

vi) Regulácia a unbundling

Základný regulačný rámec v sieťových odvetviach na predmetné regulačné obdobie je stanovený regulačnou politikou, ktorá bola pre oblasť elektroenergetiky zameraná najmä na zvýšenie konkurenčného prostredia, stransparentnenie trhu a na zvýšenie kvality dodávaných tovarov a služieb.

Úrad vyhláškou č. 415/2008 Z. z. ustanovil podrobnosti o spôsobe vedenia oddelenej evidencie skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva a o spôsobe vedenia evidencie aktív a pasív na účely zabránenia vzniku diskriminácie a krížových dotácií u prevádzkovateľa prenosovej sústavy a distribučnej sústavy. Termín predkladania výstupov z oddelenej evidencie skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva za rok 2009, je pre prevádzkovateľov sústav a dodávateľov v elektroenergetike stanovený na 30.júna 2010. Subjekty musia predložiť úradu na schválenie Pravidlá pre rozvrhovanie aktív a pasív, nákladov a výnosov a pravidiel pre odpisovanie do 31.augusta kalendárneho roka. Úradom schválené pravidlá sa uplatnia od 1. januára nasledujúceho kalendárneho roka.

V roku 2008 vydal úrad vyhlášky ustanovujúce štandardy kvality v sieťových odvetviach. Rok 2009 bol prvým rokom, počas ktorého sa tieto štandardy sledovali. Regulované subjekty sú povinné zasielať úradu vyhodnotenie dodržiavania štandardov kvality, v rozsahu príloh

jednotlivých vyhlášok úradu. Čo sa týka spôsobu sledovania a vyhodnocovania štandardov kvality, regulované subjekty boli formou workshopov, stretnutí a konzultácií organizovaných úradom metodicky usmerňované.

Dňom 1.9.2009 bola vytvorená jednotná obchodná oblasť pre denný trh s elektrinou na báze implicitnej aukcie medzi ČR a SR. Hlavným cieľom je zabezpečiť stabilitu a bezpečnú prevádzku oboch elektrizačných sústav. Koncom roku 2009 na tzv. market couplingu medzi Českom a Slovenskom pôsobilo 22 účastníkov.

Nástrojmi úradu na realizáciu regulačnej politiky v oblasti cenovej regulácie v elektroenergetike sú všeobecne záväzné právne predpisy, vydané na základe splnomocňovacích ustanovení zákona o regulácii. Cenová regulácia v elektroenergetike v roku 2009 sa vykonávala podľa výnosu úradu č. 2/2008, ktorým sa ustanovuje regulácia cien v elektroenergetike, ktorý bol novelizovaný výnosmi č. 7/2008 a č. 2/2009.

2.2 Plynárenstvo

i) Veľkoobchodný trh s plynom

Na veľkoobchodnom trhu s plynom nedošlo k výraznejším zmenám oproti minulému obdobiu.

ii) Maloobchodný trh s plynom

V súlade s regulačnou politikou úradu bol rok 2009 prvým rokom, kedy úrad vykonával cenovú reguláciu podľa novej regulačnej metódy „price cap“ stanovenej pre 3. regulačné obdobie (2009 - 2011). Možno konštatovať, že situácia vo vývoji cien plynu sa v roku 2009 stabilizovala, tvorba cien a ich štruktúra bola transparentná a regulované subjekty mali v roku 2009 zabezpečenú návratnosť investícií a primeraný zisk, pričom boli nútené hospodáriť efektívne.

Rok 2009 bol prvým uceleným rokom, za ktorý boli vyhodnotené štandardy v zmysle vyhlášky č. 328/2008 Z. z., ktorou sa stanovujú štandardy kvality dodávaného plynu a poskytovaných služieb v plynárenstve. Vyhodnotené štandardy zatiaľ nemajú vplyv na nastavenie taríf, nakoľko zavedenie kompenzačných platieb sa plánuje v neskoršom období.

Rok 2009 možno označiť za reálny začiatok fungovania konkurencie na trhu doávky plynu na Slovensku. Štyria noví hráči na trhu dodávok zemného plynu RWE GAS Slovensko, s.r.o., Shell Slovakia, s.r.o., VNG Slovakia, spol. s r.o. a Lumius Slovakia, s.r.o., začali na domácom trhu konkurovať tradičnému dodávateľovi plynu spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel, a.s. (ďalej len „SPP, a.s.“).

iii) Závazky služieb vo verejnom záujme

Súčasná slovenská energetická legislatíva vytvára transparentné a nediskriminačné podmienky pre všetkých účastníkov trhu s plynom v súlade právnymi predpismi Európskeho spoločenstva. Ustanovenia týkajúce sa ochrany najzraniteľnejšej skupiny odberateľov plynu a ich práv na primerané ceny sú jednou z priorit regulačnej politiky úradu. Vzhľadom na zraniteľnosť skupiny odberateľov plynu v domácnosti, sú títo odberatelia chránení prostredníctvom stanovenia maximálnych cien, nakoľko majú právo na primerané ceny. Maximálne ceny za dodávku plynu pre domácnosti, určené pre dominantného dodávateľa plynu pre domácnosti, musí akceptovať každý dodávateľ plynu pre domácnosti na vymedzenom území SR.

iv) Distribučná sústava

Z celkového počtu 2 891 obcí v SR bolo plynofikovaných 2 233 obcí, v ktorých žije 94 % všetkých obyvateľov Slovenska. Z celkovej dĺžky distribučnej siete 32 506 km k 31.12.2009 predstavujú vysokotlakové plynovody 6 298 km a strednotlakové a nízkotlakové plynovody 26 208 km.

Do obnovy distribučnej siete SPP-distribúcia a. s. v roku 2009 investovala 42 000 000 €.

v) Bezpečnosť dodávok

Rusko-ukrajinská plynová kríza začiatkom roka 2009 poznačila trh s plynom na Slovensku, ktoré je takmer 100 % závislé od jedného zdroja a jednej trasy dodávok plynu. Viac informácií k tejto téme sa nachádza v časti 5.2.

vi) Regulácia/unbundling

Plynová kríza priniesla výraznú zmenu pri implementácii konceptu bezpečnosti dodávok. V snahe zabrániť opakovanému ohrozeniu dodávok plynu pre odberateľov plynu na Slovensku bola prijatá úprava štandardov bezpečnosti dodávok plynu prostredníctvom novely zákona o energetike, účinnej od 15.3.2009. Novelou sa zaviedla povinnosť pre plynárenské spoločnosti zabezpečiť dodávku plynu pre určené kategórie odberateľov aj v prípade úplného prerušenia dodávky plynu z územia tretích štátov, a to počas obdobia od 1. novembra do 31. marca. Zmeny sa týkali aj rozšírenia cenovej regulácie o reguláciu prístupu do zásobníka a uskladňovanie plynu s účinnosťou od roku 2010.

3. Regulácia a fungovanie trhu s elektrinou

3.1. Regulačné otázky

3.1.1. Riadenie a alokácia cezhraničných kapacít a mechanizmus riadenia preťaženia

Cezhraničné výmeny elektriny

Slovenská prenosová sústava má relatívne vysokú prenosovú kapacitu medzištátnych prepojení. Táto kapacita je výsledkom dlhodobej rôznej orientácie v prevádzke prepojených elektrizačných sústav. Preto prevláda nevyváženosť v kapacitách jednotlivých profilov a tým v neustálej potrebe posilňovania niektorých prepojení. V zakomponovaní elektrizačnej sústavy SR (ďalej len "ES SR") do sústavy ENTSO-E je výrazná severo – južná orientácia tokov elektrického výkonu a v súčasnosti je najcitlivejší slovensko – maďarský profil.

Súčasná inštalovaná kapacita medzštátnych prepojení na slovenskej strane a celková kapacita, daná maximálnou priepustnosťou na oboch stranách je nasledovná:

Slovensko – Česká republika	4 602 MVA / 4 209 MVA (tam/späť)
Slovensko – Maďarsko	2 772 MVA / 2 772 MVA (tam/späť)
Slovensko – Poľsko	2 078 MVA / 1 662 MVA (tam/späť)
Slovensko – Ukrajina	1 115 MVA / 831 MVA (tam/späť)

Celková inštalovaná prenosová kapacita medzištátnych prepojení ES SR je 10 567 / 9 474 MVA. Napriek tejto relatívne vysokej prenosovej kapacite je celková voľne obchodovateľná kapacita pre cezhraničné výmeny elektriny omnoho nižšia, nakoľko systémové technologické toky ovplyvnené konkrétnymi pomermi v nadnárodnej sústave ENTSO-E sú relatívne vysoké.

Indikatívne voľné obchodovateľné prenosové kapacity pre cezhraničné výmeny elektriny pre zimu roku 2009-2010 na jednotlivých medzištátnych profiloch sú uvádzané na internetovej stránke ENTSO-E.

Medzištátne profily sú zaťažované jednotlivými obchodnými prípadmi medzi dvomi sústavami, tranzitmi, ale aj tzv. kruhovými tokmi. Veľkosť obchodovateľných kapacít je závislá na potrebe dodržiavania bezpečnej prevádzky vnútroštátnych sústav a inštalovanej kapacity na medzištátnych profiloch, pričom je potrebné dodržiavať spoľahlivostné kritérium n-1. Z uvedeného dôvodu plynie veľký rozdiel medzi inštalovanými kapacitami medzištátnych vedení a možnosti voľne obchodovať na prenosoch medzištátnymi vedeniami.

V roku 2009 bol prepojený trh s elektrinou medzi ČR a SR a začatie organizovania denného trhu. Na profile SEPS/ČEPS funguje market coupling, tzn., že cezhraničné kapacity sú na tomto profile na dennej báze pridelované implicitne.

Navyše na tomto profile existuje vnútrodenné pridelovanie kapacít, a to bezodplatne, na základe prijatia zadaných požiadaviek na cezhraničný prenos, pričom sa uplatňuje princíp first come first served. Na všetkých profiloch je umožnený transfer kapacít získaných v ročných a mesačných aukciách.

SEPS, a.s. je členom Spoločnej aukčnej kancelárie (CAO GmbH, Freising) zloženej z 8 prevádzkovateľov prenosových sústav. Spoločná aukčná kancelária bola založená za účelom koordinovaného riadenia preťaženia v regióne a pridelovania kapacity trhu v súlade s nariadením ES č. 1228/2003 Európskeho parlamentu a Rady o podmienkach pre prístup do siete pre cezhraničné výmeny elektriny (ďalej len "nariadenie 1228").

3.1.2. Regulácia povinností prenosových a distribučných spoločností

Sieťové tarify

Hodnotený rok 2009 bol prvým rokom súčasného 3-ročného regulačného obdobia. Jeho zložitosť, ale súčasne aj nesporný význam pre ďalší vývoj vyplýva z aplikácie regulačnej metódy, založenej na motivačnom princípe. Počnúc rokom 2009 sa prestala uplatňovať výnosová metóda, označovaná ako „revenue cap“ a začala sa uplatňovať metóda „price cap“ - metóda takzvaného cenového stropu.

Úrad v rámci svojej pôsobnosti určil pre rok 2009 výnosom č. 2/2008, ktorým sa ustanovuje regulácia cien v elektroenergetike (v znení výnosu č. 2/2009) spôsob výpočtu tarify za prístup do PS a prenos elektriny, ako aj tarify za prístup do DS a distribúciu elektriny. Táto tarifa sa vypočíta osobitne pre každú napäťovú úroveň a rozpočíta sa na príslušnej napäťovej úrovni ako vážený priemer jednotlivých taríf. Samotné rozdelenie do jednotlivých taríf s presne špecifikovanými podmienkami priznania je už vecou obchodnej politiky prevádzkovateľa DS, do ktorej úrad nezasahuje.

Štruktúra ceny za dodávku elektriny pre odberateľov elektriny v domácnosti a pre malé podniky je stanovená tiež podľa predmetného výnosu. Cena elektriny sa obecné skladá z regulovaných a neregulovaných zložiek. Medzi regulované položky patria činnosti, ktoré sú spojené s prepravou elektriny od výrobcu prostredníctvom PS a DS ku koncovému odberateľovi (t.j. prenos a distribúcia) a činnosti spojené so zabezpečením stability elektrizačnej sústavy (prenosové a distribučné služby, systémové služby a služby za prevádzkovanie systému, ktoré obsahujú príspevky na podporu výroby elektriny z OZE, z vysoko účinnej KVET a z domáceho uhlia) a ceny za služby zúčtovateľa odchýlok a u odberateľov elektriny v domácnosti a pre malé podniky

aj cena za dodávku elektriny. Štruktúra ceny za distribúciu elektriny (vrátane prenosu) je zložená z fixnej a variabilnej zložky. Schválené alebo určené regulované ceny úrad zverejňuje na svojom webovom sídle.

V prípade väčších odberov zvyčajne nie sú ponuky silovej elektriny zo strany dodávateľov zverejňované, ale odberateľom sú ponúknuté individuálne ceny na základe diagramu zaťaženia a cien silovej elektriny na veľkoobchodnom trhu.

V roku 2009 sa, oproti roku 2008, tarifa za prenesenú elektrinu nezmenila, tarifa za rezervovaný výkon medziročne poklesla o 3,67 %, čo je v absolútnom vyjadrení pokles o 673,2683 €/MW. Dôvodom je zmena percentuálneho pomeru váh rozdelenia výnosov za rezervovaný výkon a za prácu. Úhrady za elektrinu sa rozdeľovali tak, že väčší podiel sa vzťahoval za výkon (tarifa za rezervovaný výkon) a menší podiel za prácu (tarifa za prenesenú elektrinu).

Tarifa za straty pri prenose elektriny poklesla o 6,61 % a to aj napriek nárastu ceny komodity, najmä z dôvodu poklesu podielu objemu povolených strát pri prenose elektriny ku objemu plánovanej prenesenej elektriny v roku 2009 oproti roku 2008.

V roku 2009, oproti roku 2008, tarifa za prevádzkovanie systému medziročne poklesla o 6,82 % z dôvodu nárastu koncovej spotreby elektriny vstupujúcej do výpočtov pri stanovení tarify v roku 2009 oproti roku 2008 a poklesu nákladov prepočítaných na koncovú spotrebu elektriny vstupujúcich do tarify za prevádzkovanie systému v roku 2009,

Tarifa za systémové služby medziročne poklesla o 3,75 % z dôvodu zníženia úradom povolených nákladov na nákup podporných služieb, tarifa za prístup a distribúciu elektriny vrátane prenosu elektriny zaznamenala mierny nárast o 0,5 %, z dôvodu nárastu nákladov za prenos elektriny a tarifa za straty pri distribúcii elektriny vzrástla z dôvodu nárastu ceny silovej elektriny (až na hodnotu viac ako 90 €/MWh), ktorá bola generovaná na trhu s elektrinou v období nákupu elektriny v roku 2008.

Štandardy kvality

Dôležitým regulačným mechanizmom úradu je aj kontrolovanie a posudzovanie kvality služieb poskytovaných dodávateľmi, preto úrad vyhláškou č. 315/2008 Z.z. ustanovil štandardy kvality dodávanej elektriny a poskytovaných služieb za účelom ochrany spotrebiteľov, zabezpečenia spoľahlivosti a bezpečnosti dodávok a služieb v sieťových odvetviach, zabezpečenia kvalitných služieb a tovarov tak, aby zákazník dostával za svoje peniaze primeranú kvalitu, zabezpečenia predpísanej kvality za primerané náklady, používania odčerpateľných zdrojov na obnovu a skvalitnenie parametrov technologických zariadení.

Rok 2009 bol prvým uceleným rokom, za ktorý bolo možné štandardy kvality v zmysle vyššie uvedenej vyhlášky aj vyhodnotiť.

Disciplína regulovaných subjektov v predkladaní záznamov o dodržiavaní štandardov kvality nie je na požadovanej úrovni, keď len necelých 53 % regulovaných subjektov aktívnych v sledovaných činnostiach predložilo úradu vyhodnotenie. Regulované subjekty, pre ktoré vykonávanie regulovaných činností nie je hlavnou podnikateľskou aktivitou, neboli na evidovanie a vyhodnotenie štandardov kvality technicky a personálne pripravené a venovali tejto povinnosti len okrajovú pozornosť.

Tabuľka č. 2: Vybrané údaje o prenosovej sústave a o troch regionálnych distribučných sústavách (RDS) v rokoch 2008 a 2009

Rok	2008	2009
Objem prenesenej elektriny na vymedzenom území (GWh)	26737,3	24116,6
Počet prerušení prenosu elektriny na vymedzenom území	10	13
z toho: počet tých, ktoré trvali dlhšie ako 3 minúty	6	3
Priemerná dĺžka prerušenia prenosu elektriny na úrovni 220 kV	9 min.	2,8 min.
Priemerná dĺžka prerušenia prenosu elektriny na úrovni 400 kV	6,5 min.	1,8 min.
Objem distribuovanej elektriny RDS na vymedzenom území (GWh)	18 612	17 235
Počet prerušení distribúcie v RDS	64 195	58 296
z toho: počet prerušení trvajúcich dlhšie ako 3 minúty	53 086	47 697

Balancing

Prevádzkovateľ prenosovej sústavy na základe zmluvy o poskytovaní podporných služieb (ďalej len „PpS“) nakupuje PpS od poskytovateľov týchto služieb a - po zohľadnení ponukových cien regulačnej elektriny od poskytovateľov PpS na základe ekonomicky efektívneho princípu a v súlade s technickými podmienkami - využíva nakúpené PpS prostredníctvom riadiacich systémov Slovenského energetického dispečingu SEPS, a.s. Cena za regulačnú elektrinu sa uhrádza v prípade aktivácie PpS.

Systémové služby (ďalej len SyS“) poskytuje SEPS, a. s. podľa pokynov dispečingu využitím nakúpených PpS. V zásade ide o udržanie kvality elektriny a výkonnej rovnováhy dispečerským riadením a v prípade potreby aj o obnovenie prevádzky.

Úrad v pravidlách trhu s elektrinou ustanovil podmienky na zlepšenie stavu na trhu s elektrinou v oblasti zúčtovania odchýlok a platieb subjektov zúčtovania, a to tým, že určil nové podmienky poskytovania regulačnej elektriny. Vzhľadom na to, že úrad zvýšil cenu za regulačnú elektrinu, pribudli ďalší poskytovatelia podporných služieb, čím sa zvýšila konkurencia na trhu. Väčšia ponuka poskytovateľov podporných služieb znamenala, že úrad mohol znížiť tarifu za poskytovanie systémových služieb. Hoci každoročne rastie počet poskytovateľov jednotlivých druhov PpS, ich rozsah a hlavne náklady na ne sú vyššie ako v okolitých krajinách, čo vyvoláva naliehavú potrebu na prehodnotenie celého komplexu problémov spojených s PpS. Úrad dôslednou aplikáciou platnej legislatívy na podmienky prevádzkovania systému dosiahol, že celkové náklady v tejto oblasti poklesli, čo prispelo aj k zníženiu celkových nákladov za dodávku elektriny pre odberateľov elektriny.

Tabuľka č. 3: Podporné služby v rokoch 2008 a 2009

Rok	2008	2009
Počet poskytovateľov podporných služieb	15	18
Počet poskytnutých ponúk poskytovateľmi podporných služieb	2 660	3 380
Počet uzavretých zmlúv o poskytovaní podporných služieb	16	22

Prevádzkovateľ prenosovej sústavy odmietol 428 ponúk na poskytnutie PpS z dôvodu

nevýhodnejších podmienok.

3.1.3 Efektívne odčlenenie

Pokiaľ ide o prevádzkovateľa prenosovej sústavy, v podmienkach Slovenska sa majetkový unbundling realizoval už v roku 2001.

3.2. Otázky hospodárskej súťaže

3.2.1. Opis veľkoobchodného trhu

Oproti roku 2008 bola výroba nižšia o 11,04 % a spotreba o 8,19 %. Navyše, vplyvom odstavenia prvého bloku jadrovej elektrárne JE V-1 Jaslovské Bohunice k 31.12.2006 a následne odstavenia druhého bloku k 31.12.2008 SR prišla o sebestačnosť vo výrobe elektriny. Nakoľko má slovenská prenosová sústava relatívne vysokú prenosovú kapacitu medzištátnych prepojení, elektrizačná sústava pre zvládnutie deficitu výroby čiastočne využíva dovozy zo zahraničia za účelom zaistenia dodávok elektriny. Dovoz zo zahraničia zabezpečil 4,79 % spotreby na Slovensku.

Najvýznamnejšie postavenie medzi výrobcami elektriny mala spoločnosť SE, a. s. Svojou výrobou a výkupom z dlhodobozazmluvnených kapacít zabezpečujú až 81 % spotreby elektriny v SR. Je reálny predpoklad, že postavenie SE, a. s. na trhu s elektrinou v SR sa ešte zväčší po dokončení tretieho a štvrtého bloku jadrovej elektrárne (ďalej len „JE“) Mochovce. Ďalší výrobcovia elektriny disponujú prakticky len jedným typom elektrárne a každý z nich má podiel na trhu menej ako 5 % (napr. PPC Power, U. S. Steel Košice, Tepláreň Košice, Slovnaft, Mondi SCP, Slovintegra, Vodohospodárska výstavba). Výroba v závodných elektrárnach je zabezpečovaná predovšetkým pre vlastnú spotrebu. Veľké teplárne s KVET dodávajú elektrinu najmä tzv. koncovým dodávateľom elektriny pre domácnosť a malé podniky, ktorými sú ZSE-Energia, a. s., SSE, a. s. a VSE, a. s..

3.2.2. Opis maloobchodného trhu

Ako bolo už uvedené v predchádzajúcich častiach, rozhodujúcimi dodávateľmi elektriny sú spoločnosti ZSE Energia, a. s., SSE, a. s. a VSE, a. s., ktoré sú súčasťou vertikálne integrovaných podnikov, ktorý vykonáva aj distribúciu elektriny. Objem dodávky elektriny v roku 2009 týmito tromi dodávateľmi elektriny predstavuje 56,4 % zo spotreby v rámci SR (rok predtým 57,7 %), s počtom zásobovaných odberných miest 2 368 626, z toho 2 070 817 v domácnostiach a 297 809 mimo domácností. Dodávka elektriny pre odberateľov elektriny v domácnostiach bola v objeme 4 966 GWh, rok predtým 4897 GWh. Okrem týchto troch najvýznamnejších dodávateľov elektriny má platné povolenie na podnikanie v oblasti dodávky elektriny viac ako 260 subjektov.

Zmena dodávateľa elektriny

Proces zmeny dodávateľa elektriny sa uskutočňuje podľa pravidiel trhu s elektrinou. Pre lepšiu informovanosť účastníkov trhu s elektrinou zverejnil úrad na svojom webovom sídle všetky dôležité otázky a odpovede týkajúce sa tohto procesu.

Dôsledkom úpravy platnej legislatívy sa v roku 2008 vytvorili podmienky pre zmenu dodávateľa. V roku 2008 začali tieto možnosti využívať niektorí odberatelia, naplno sa však súboj o zákazníka rozvinul až v roku 2009. K výraznému posunu v zmene dodávateľov došlo v segmente domácností. Za zmenu dodávateľa elektriny nie sú odberateľom elektriny účtované žiadne poplatky.

Tabuľka č. 4: Proces zmeny dodávateľa v rokoch 2008 a 2009

Rok	2008	2009
Počet odberateľov v domácnostiach, ktorí zmenili dodávateľa	8	7697
Počet odberných miest v domácnostiach, ktorí zmenili dodávateľa	45	7923
Počet „ostatných“ odberateľov, ktorí zmenili dodávateľa	1462	2999
Počet odberných miest „ostatných“, ktorí zmenili dodávateľa	3770	6798

Trh s elektrinou sa rozvíja najmä na úrovni veľkých a stredných odberateľov, kde aktívne pôsobí cca 40 dodávateľov a obchodníkov s elektrinou. Aj v kategórii odberateľov elektriny v domácnosti pôsobí cca 30 dodávateľov elektriny, avšak viac ako 20 z nich dodáva elektrinu domácnostiam len v uzavretých areáloch.

Riešenie sťažností, žiadosti o informácie

V roku 2009 bolo úradu doručených 46 sťažností/dopytov pre oblasť regulácie elektriny, z ktorých sa týkalo

- 7 ceny (uplatňovaní cien za dodávku elektriny),
- 5 merania,
- 1 zákazníckych služieb,
- 1 zmluvných podmienok,
- 3 fakturácií,
- 4 problémov pri zmene dodávateľa,
- 25 iné.

Všetky sťažnosti boli vybavené stanoviskom úradu, pričom v 14 prípadoch bolo potrebné pre ich vybavenie vykonať kontrolu v regulovaných subjektoch.

3.2.3 Opatrenia na zamedzenie zneužívania dominantného postavenia

Ochranu hospodárskej súťaže a pôsobnosť Protimonopolného úradu SR (ďalej len „PMÚ“) upravuje zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže.

Za rok 2009 neposudzoval PMÚ, s výnimkou koncentrácie ČEZ a.s., Česká republika a OPERATORI I SISTEMIT TE SHPERNDARJES Sh.a. Albánska republika, žiadnu koncentráciu, týkajúcu sa sektoru elektrickej energie. Uskutočnením predmetnej koncentrácie nedošlo na území SR k ovplyvneniu žiadneho relevantného trhu, a teda uvedená koncentrácia nemala dopad na trh SR. S ohľadom na uvedené sa PMÚ nezaoberal vymedzením relevantných trhov. PMÚ vykonal počas roku 2009 na trhu s elektrinou niekoľko prešetrovaní, z ktorých žiadne nevyústilo do zásahu.

4. Regulácia a fungovanie trhu s plynom

4.1 Regulačné otázky

4.1.1. Riadenie a prideľovanie prepojovacej kapacity a mechanizmus riadenia preťaženia

Prepravu plynu pre slovenských užívateľov prepravnej siete i medzinárodný tranzit realizuje jediný prevádzkovateľ prepravnej siete spoločnosť eustream, a.s. (ďalej len „Eustream“) na báze vstupno-výstupného tarifného systému (entry-exit). Celkový objem prepravy zemného plynu pre

slovenských aj zahraničných odberateľov v roku 2009 dosiahol 66,4 mld. m³. Kapacitné možnosti prepravnej siete s vyše 90 mld. m³ sú dostatočné a umožňujú pokryť požiadavky zákazníkov.

Počet uzatvorených zmlúv o preprave zemného plynu s pevnou prepravnou kapacitou v roku 2009 bol 54, z toho 5 dlhodobých, 23 ročných a 26 krátkodobých zmlúv. V roku 2009 nebola uzatvorená žiadna zmluva o preprave zemného plynu s prerušiteľnou kapacitou.

Vzhľadom na uzatvorené dlhodobé zmluvy nedochádza na slovenskom území k fyzickému ani zmluvnému preťaženiu prepravnej siete a plynulosť tokov plynu je dostatočne zabezpečovaná. Eustream zverejňuje na svojej webovej stránke pravidelné informácie o dostupnosti prepravnej kapacity na jednotlivých vstupno-výstupných bodoch prepravnej siete Veľké Kapušany, Lanžhot, Baumgarten a Domáci bod. Iná skúsenosť v oblasti zabezpečovania plynulosti toku plynu sa zatiaľ neočakáva ani v najbližšej budúcnosti. Všetky plánované práce na údržbu siete sú vopred ročne alebo štvrtťoročne prerokované a skordinované so všetkými zainteresovanými stranami. Postupy týkajúce sa pridelovania kapacity, zmluvného preťaženia a prekročenia kapacity v prepravnej sieti sú súčasťou ustanovení pravidiel trhu s plynom.

Obchodovanie s prepravnou kapacitou na sekundárnom trhu prebiehalo prostredníctvom nástenky (bulletin board) na webovej stránke Eustream, kde užívatelia prepravnej siete zverejňujú svoje kapacitné požiadavky.

Cezhraničné obchodovanie so zemným plynom je otázkou dlhodobejšieho vývoja. Jeho rýchlejší rozvoj súvisí v neposlednom rade so severojužnou diverzifikáciou siete.

Riadenie a pridelovanie prepojovacej kapacity v rámci cezhraničných výmen plynu a mechanizmus riadenia preťaženia na profiloch Slovenska so susednými členskými krajinami EÚ bol v roku 2009 úzko spätý s vývojom v rámci Regionálnej Iniciatívy pre južnú a východnú Európu (GRI SSE), ktorej je Slovensko, spolu s ďalšími 9 krajinami, členom.

4.1.2. Regulácia činností prepravných a distribučných spoločností

Sieťové tarify

Podľa výnosu úradu č. 1/2008, ktorý stanovil rozsah cenovej regulácie a spôsob jej vykonania v plynárenstve, cenovej regulácii v plynárenstve v roku 2009 podliehalo:

- pripojenie do prepravnej siete a distribučnej siete,
- prístup do prepravnej siete a preprava plynu pre koncových odberateľov plynu,
- prístup do distribučnej siete a distribúcia plynu pre koncových odberateľov plynu,
- poskytovanie podporných služieb v plynárenstve.

Cenová regulácia v roku 2009 sa vykonávala podľa výnosu úradu č. 4/2008, ktorým sa ustanovil rozsah a štruktúra oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady na návrh ceny v plynárenstve. Na základe tohto výnosu sa postupovalo pri určovaní regulovaných cien za prepravu a distribúciu plynu na rok 2009 pre koncových odberateľov plynu.

Za použitie prepravnej, ako aj distribučnej siete na vymedzenom území, pri vybraných parametroch a pri ročnej zmluve, užívatelia týchto sietí podľa jednotlivých kategórií v roku 2009 zaplatili priemernú cenu takto:

I4-1: 0,040 €/m³

I1: 0,113 €/m³

D3: 0,129 €/m³

Regulované ceny za prepravu a distribúciu plynu určené úradom v cenových rozhodnutiach sú zverejnené na webovej stránke úradu a tiež na webových stránkach príslušných prevádzkovateľov sietí.

Prevádzkovateľ prepravnej siete

Ceny za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu sú regulované. Spôsob cenovej regulácie prepravy plynu sa určuje ako priame určenie porovnateľnej ceny za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu v súlade so zákonom o regulácii, ktoré vychádza z porovnávacej analýzy cien za prepravu plynu v ostatných členských štátoch EÚ (benchmarking).

Tarifný systém za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu sa skladá z osobitných taríf pre vstupné body do prepravnej siete a osobitných taríf pre výstupné body z prepravnej siete. Tarify sú dvojzložkové: členia sa na tarify vzťahujúce sa k dennej prepravnej kapacite pre vstupné a výstupné body prepravnej siete a sadzby vzťahujúce sa k množstvu skutočne prepraveného plynu pre vstupné a výstupné body prepravnej siete, ktoré pokrývajú náklady na plyn na prevádzkové účely prepravnej siete. Tarify platia rovnako pre slovenských aj zahraničných užívateľov prepravnej siete.

Výhodiskové sadzby taríf vo všetkých tarifných skupinách, do ktorých boli užívatelia siete rozdelení v závislosti od zmluvne dohodnutej dennej maximálnej kapacity prepravy plynu, boli v roku 2009 oproti roku 2008 znížené v priemere o 9,43 %, čo bolo spôsobené aj uzatvorením novej dlhodobej zmluvy o prístupe do prepravnej siete a preprave plynu medzi Eustream a spoločnosťou Gazprom export LLC.

Okrem dlhodobých zmlúv a štandardnej ročnej zmluvy o preprave plynu možno podľa pravidiel trhu s plynom uzavrieť krátkodobú zmluvu na obdobie už od jedného dňa pri denných zmluvách alebo na obdobie jedného až jedenásť mesiacov pri mesačných zmluvách. Platba za prepravu plynu pri krátkodobých zmluvách závisí od hodnoty výpočtu faktora doby trvania pri mesačných alebo denných zmluvách v závislosti od dĺžky krátkodobej zmluvy.

Platbu za prepravu plynu fakturuje Eustream všetkým účastníkom trhu s plynom na základe uzavretej zmluvy o preprave plynu. Jej rozloženie v cene za dodávku plynu určuje dodávateľ plynu podľa objednanej prepravnej kapacity a svojej obchodnej politiky. Odberatelia plynu v domácnosti platia poplatok za prepravu plynu v cene za dodávku plynu v rámci variabilnej sadzby za odobratý plyn a vo výslednej faktúre tvorí len malú časť celkovej ceny za dodávku plynu.

Regulovaná cena za pripojenie do prepravnej siete vychádza z odôvodnených nákladov potrebných na dokumentačnú, technickú a realizačnú fázu pripojenia, ktorú úrad schvaľuje na základe predloženého cenového návrhu. V roku 2009 úrad neposudzoval žiadny cenový návrh pripojenia do prepravnej siete.

Prevádzkovateľ distribučnej siete

Cenová regulácia v distribúcii plynu bola v roku 2009 vykonávaná:

- a) pre jediného prevádzkovateľa distribučnej siete SPP – distribúcia, a. s., ktorého počet odberných miest z distribučnej siete je vyšší ako 100 000 a ktorý plní zároveň úlohu plynárenského dispečingu na vymedzenom území,
- b) pre areálových prevádzkovateľov distribučných sietí na vymedzenom území, tzv. lokálne distribučné siete, ktorých počet odberných miest z distribučnej siete je menší ako 100 000.

V roku 2009 pôsobilo v regiónoch Slovenska 45 samostatných lokálnych distribučných spoločností.

Regulované ceny sú stanovované na kalendárny rok s platnosťou od 1. januára príslušného roka. Pri určovaní cien za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu na rok 2009 pre dominantného prevádzkovateľa distribučnej siete sa postupovalo v súlade so schváleným spôsobom vykonania cenovej regulácie podľa metódy „price cap“, ktorá určila cenovú hladinu na celé trojročné regulačné obdobie (2009-2011). Priemerná cena za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu na rok 2009 vychádzala z priemernej ceny z roku 2008 upravená o hodnotu jadrovej inflácie, faktor efektivity a medziročný rozdiel ceny plynu na krytie strát a vlastnej spotreby plynu v distribučnej sieti. Čo sa týka nových investícií, vo výpočte priemernej ceny je zohľadnená aj hodnota ročného odpisu zaradeného nového dlhodobého hmotného majetku v predchádzajúcom roku nevyhnutne potrebného na zabezpečenie prevádzkyschopnosti siete, najviac však do výšky 2,5 % jeho obstarávacej hodnoty.

Tarify za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu sú stanovené na princípe poštovej známky, t.j. podľa celkového ročného množstva distribuovaného plynu bez ohľadu na vzdialenosť odberného miesta a boli navrhnuté tak, aby neobsahovali krížové dotácie medzi jednotlivými skupinami odberateľov plynu. Ročná sadzba za maximálne denné množstvo plynu sa uplatňuje pre odberateľov plynu s ročným distribuovaným množstvom plynu nad 60 tisíc m³. Súčasťou taríf sú aj poplatky za prekročenie zmluvne dohodnutej dennej distribučnej kapacity.

Portfólio zmlúv o distribúcii plynu v roku 2009 tvorili zmluvy uzatvorené štandardne na jeden kalendárny rok. Uzatvorené boli aj dve dlhodobé zmluvy a niekoľko krátkodobých zmlúv, kratších ako jeden rok. Okrem dlhodobých zmlúv a štandardnej ročnej zmluvy o distribúcii plynu možno podľa pravidiel trhu s plynom uzavrieť krátkodobú zmluvu na obdobie už od jedného dňa pri denných zmluvách alebo na obdobie jedného až jedenásť mesiacov pri mesačných zmluvách.

Ceny za prístup do distribučnej siete a distribúciu plynu pre lokálne distribučné siete sa určujú podľa nákladovej metódy regulácie a vo výslednej cene sa odrážajú oprávnené náklady regulovaného subjektu vynaložené na prevádzkovanie siete spolu s korekčným faktorom za minulé obdobie a primeraný zisk stanovený úradom.

Cena za pripojenie do distribučnej siete SPP-distribúcia, ako aj do lokálnych distribučných sietí, sa určuje tak, aby cena alebo tarifa za pripojenie neprekročila plánované priemerné náklady regulovaného subjektu na pripojenie do distribučnej siete. Tarify za pripojenie do distribučnej siete sa navrhujú osobitne pre odberateľov plynu v domácnosti a osobitne pre odberateľov plynu mimo domácností.

Vyvažovanie siete

SPP-distribúcia zabezpečovala obchodné vyvažovanie na dennej báze pre spoločnosti SPP, Mondi SCP, a.s., SHELL Slovakia, s.r.o., VNG Slovakia, s.r.o., Lumius Slovakia, s.r.o. a RWE Gas Slovensko, s.r.o. výpočtom denných a kumulovaných odchýlok vznikajúcich medzi množstvami plynu nominovanými na vstupoch do distribučnej siete a množstvami skutočne vystupujúcimi z distribučnej siete. Pre uvedené spoločnosti prevádzkovateľ distribučnej siete viedol vyvažovací účet a uskutočňoval zúčtovanie odchýlok.

Fyzické vyvažovanie distribučnej siete prevádzkovateľ distribučnej siete zabezpečoval prostredníctvom ťažby plynu zo zásobníka pri vyrovnávaní nedostatku plynu, resp. vtlačaním plynu do zásobníka pri vyrovnávaní prebytku plynu v distribučnej sieti. V roku 2009 sa nevyskytli na distribučnej sieti žiadne problémy, ktoré by boli spôsobené nevyvážením distribučnej siete.

4.1.3 Efektívne odčlenenie

Z hľadiska vlastníckych vzťahov nie je v SR oddelený ani prevádzkovateľ prepravnej siete ani prevádzkovateľ distribučnej siete. S účinnosťou od 1.7.2006 jedna vertikálne integrovaná monopolná spoločnosť SPP právne odčlenila prepravné a distribučné činnosti. Okrem materskej spoločnosti SPP a. s., ktorá sa venuje obchodu s plynom a dodávke plynu, pôsobia na trhu jeho 100 %-né dcérske spoločnosti: Eustream ako prevádzkovateľ prepravnej siete a SPP-distribúcia a. s., ako prevádzkovateľ distribučnej siete. Právne odčlenenie SPP sa uskutočnilo v zmysle zákona o energetike. Obidve dcérske spoločnosti SPP a. s. podliehajú samostatnému účtovnému auditu.

4.2. Otázky hospodárskej súťaže

4.2.1. Opis veľkoobchodného trhu

Účastníci trhu s plynom

Rozhodujúcimi účastníkmi na trhu s plynom v SR boli v roku 2009:

- a) Eustream - prevádzkovateľ prepravnej siete,
- b) SPP-distribúcia, a. s. - prevádzkovateľ distribučnej siete na vymedzenom území SR,
- c) POZAGAS, a.s.,
NAFTA, a.s. - prevádzkovatelia zásobníkov,
- d) SPP, a. s. - dominantný dodávateľ plynu,
- e) RWE Gas Slovensko, s.r.o.,
SHELL Slovakia, s.r.o.,
VNG Slovakia, spol. r.o.,
Lumius Slovakia, s.r.o. - noví obchodníci na trhu dodávok plynu,
- f) odberatelia plynu.

V SR pôsobí jediná spoločnosť – SPP, a. s., ktorá má na trhu podiel vyšší ako 5%. V súčasnom období nie je na území SR prevádzkované žiadne zariadenie LNG.

Zahraničné spoločnosti sú na slovenskom trhu aktívne prostredníctvom majetkovej účasti v podniku SPP, a.s., kde spoločnosť Slovak Gas Holding, B.V. (tvorená spoločnosťami E.ON Ruhrgas a Gaz de France) vlastní 49 % akcií.

Eustream je prevádzkovateľom prepravnej siete a zameriava sa predovšetkým na aktivity súvisiace s prepravou plynu. Je 100 % dcérskou spoločnosťou SPP, a.s.

SPP – distribúcia, a.s. je prevádzkovateľom najväčšej distribučnej siete na Slovensku. Je taktiež 100 % dcérskou spoločnosťou SPP, a.s.

V podniku NAFTA a. s., ktorá vlastní a prevádzkuje podzemné zásobníky plynu a vykonáva ťažbu nepodstatnej časti objemu plynu v porovnaní s celkovou spotrebou, je nasledovná akcionárska štruktúra – SPP, a. s. 56,15 %, E.ON Ruhrgas 40,45 %, ostatní akcionári 3,40 %.

Akciónárska štruktúra spoločnosti POZAGAS a. s., ktorá vlastní a prevádzkuje podzemný zásobník plynu – SPP, a. s. 35 %, NAFTA a. s. 35 % a Gaz de France 30 %. Riadenie prevádzky je vykonávané z jedného miesta – dispečingu spoločnosti NAFTA a.s.

SR predstavuje národný trh s plynom. Vzájomné prepojenie prepravných sietí existuje s Ukrajinou, Českou republikou a Rakúskom.

Import plynu z Ruskej federácie bol v roku 2009 na úrovni 66,4 mld. m³, export zo Slovenska predstavoval 60,4 mld. m³. Slovenskou prepravnou sieťou bolo v roku 2009 prepravených celkovo 66,4 mld. m³ plynu. Aj v roku 2009 pokračovalo rozširovanie zmluvného portfólia prevádzkovateľa prepravnej siete – zvyšoval sa počet užívateľov siete, ako aj počet podpísaných zmlúv. Eustream v roku 2009 získal viacero nových klientov, ktorí sa zameriavajú na flexibilné krátkodobé prepravné zmluvy.

Spotreba zemného plynu v SR v roku 2009 dosiahla 56,1 TWh, čo je v prepočte približne 5,3 mld. m³. Zhruba 98 % domácej spotreby plynu je importovaných. Dodávka zemného plynu pre potreby Slovenskej republiky je zabezpečená na základe dlhodobej zmluvy medzi spoločnosťou Slovenský plynárenský priemysel, a.s. a ruskou spoločnosťou Gazprom Export ako hlavným dodávateľom zemného plynu pre potreby slovenského trhu, ktorá bola podpísaná v novembri 2008 s platnosťou od 1. januára 2009 na obdobie 20 rokov.

SPP, a.s. podpísal 29. júna 2009 so spoločnosťou E.ON Ruhrgas dlhodobú zmluvu (10 rokov) o dodávkach plynu na Slovensko, ktorá vstúpila do platnosti k 1. júlu 2009. E.ON Ruhrgas dodá v zmysle tejto zmluvy SPP, a.s. približne 500 mil. m³ zemného plynu ročne. 5. októbra 2009 bola podpísaná zmluva (5 rokov) aj so spoločnosťou GDF SUEZ. V zmysle tejto zmluvy GDF SUEZ dodá SPP, a.s. do 500 mil. m³ zemného plynu ročne. Zmluvy s E.ON Ruhrgas a GDF SUEZ sú výsledkom snahy SPP, a.s. o diverzifikáciu dodávok plynu vyplývajúcej predovšetkým zo situácie, ktorá na Slovensku nastala v januári 2009 v čase prerušenia dodávok plynu z Ukrajiny. Obe zmluvy zaručujú dodávku plynu na Slovensko, pričom nie sú závislé od prepravy cez Ukrajinu.

V novembri 2008 bola takisto podpísaná aj nová dlhodobá zmluva o preprave plynu medzi spoločnosťami eustream, a.s. a Gazprom Export. Zmluva je platná od 1. januára 2009, doba platnosti je 20 rokov.

Výroba, uskladňovanie a akumulácia plynu, ako aj prístup k zásobníkom plynu

Tieto činnosti nepodliehali v roku 2009 cenovej regulácii úradu. Na základe zákona o energetike sa pri týchto činnostiach uplatňoval dohodnutý prístup podľa pravidiel trhu s plynom.

Domáca ťažba zemného plynu v roku 2009 bola na úrovni 103 mil. m³. Vo výrobe zemného plynu z existujúcich tuzemských vlastných zdrojov sa naďalej predpokladá mierny pokles produkcie plynu, ktorý bude čiastočne eliminovaný pripojením novoobjavených zdrojov menšieho rozsahu.

V oblasti uskladňovania zemného plynu na území Slovenskej republiky uskladňovaciu kapacitu ponúkajú dvaja prevádzkovatelia zásobníkov zemného plynu, a to NAFTA a POZAGAS. Služby zásobníkov využíva SPP aj viacero spoločností zo zahraničia. SR využíva tiež zásobník, ktorý je situovaný na území ČR (Dolní Bojanovice) a je priamo napojený na plynárenskú sieť SR.

Spoločnosť NAFTA v roku 2009 neobdržala žiadne nové žiadosti o prístup do zásobníka, neuzatvorila žiadne nové zmluvy o uskladňovaní zemného plynu. Pre zmluvné obdobie skladovacieho roka máj 2008 až máj 2009 bolo zaznamenané aj sekundárne obchodovanie s uskladňovacou kapacitou. Kapacita zásobníkov spoločnosti NAFTA bola využitá na 100 %.

Spoločnosť POZAGAS v roku 2009 prijala dve žiadosti o prístup do zásobníka, jedna žiadosť bola zamietnutá z dôvodu pridelenia rozvojovej kapacity inému žiadateľovi. V sledovanom období boli uzatvorené dve zmluvy o prístupe do zásobníka, ako aj dve zmluvy o uskladňovaní zemného plynu, jedna s prerušiteľnou uskladňovacou kapacitou a jedna s pevnou uskladňovacou kapacitou. V roku 2009 sa uskutočňovalo aj obchodovanie na sekundárnom trhu, v rámci ktorého sa realizoval predaj nevyužívanej uskladňovacej kapacity, ako aj predaj zemného plynu.

Dostupnosť skladovacej kapacity v podzemných zásobníkoch plynu je zverejnená na internetovej stránke prevádzkovateľov spolu so vzorom žiadosti o rezerváciu kapacity.

Cena za prístup do zásobníka a za uskladňovanie plynu v roku 2009 nepodliehala cenovej regulácii úradu. Novela zákona o energetike zaviedla reguláciu zásobníkov s účinnosťou až od roku 2010.

Za rok 2009 neposudzoval PMÚ SR žiadnu koncentráciu týkajúcu sa sektora plynu. V prípade koncentrácie GDF Suez SA, Francúzsko a Hetech Services a.s., Bratislava, Račianska teplárenská, a.s. Bratislava, AB správcovská, a.s., Bratislava a Prvá ružinovská spoločnosť, a.s. Bratislava, č. r. 2009/FV/3/1/003 zo dňa 06.02.2009 bol definovaný trh dodávok plynu.

4.2.2. Štruktúra maloobchodného trhu

Okrem piatich hlavných obchodníkov na trhu s plynom, úrad evidoval v roku 2009 v SR vyše 90 držiteľov povolení na dodávku plynu. Väčšina z týchto spoločností nevykonávali obchodnú činnosť s plynom, napriek tomu, že vlastnili povolenie. Ostatné spoločnosti tvorili lokálnych dodávateľov plynu dodávajúcich plyn spoločnostiam v rámci ich prevádzkového areálu. Vzhľadom na zdroj ich dodávok a vzhľadom na to, že ich hlavným predmetom podnikania nie je podnikanie v oblasti plynárenstva, nie je ich možné považovať za konkurentov na trhu s plynom. Títo lokálni dodávatelia plynu pôsobia v rámci svojich areálov aj ako prevádzkovatelia distribučných sietí.

Typická zmluva pre odberateľov plynu domácnosti je uzatvorená na dobu neurčitú.

V súvislosti so vstupom nových dodávateľov plynu na trh, došlo aj k prvým zmenám dodávateľa plynu. Noví dodávatelia plynu sa v roku 2009 s ponukou orientovali iba na priemyselných odberateľov. Ich portfólio tvorili najmä veľkoodberatelia, ale aj odberatelia kategórie stredný odber a maloodber. Počet odberateľov plynu - podnikateľských subjektov, ktorí zmenili dodávateľa plynu v roku 2009, bol 45.

Tabuľka zohľadňuje zmenu dodávateľa plynu v odberných miestach piatich hlavných dodávateľov plynu bez zohľadnenia zmeny dodávateľa plynu v lokálnych distribučných sieťach.

Tab.č.5: Zmena dodávateľa plynu

Kategória odberateľov plynu	2009		
	Počet zmien dodávateľa plynu	Celkový počet odberných miest *	Switching rate [%]
Veľkoodberateľ	39	886	4,40
Stredný odberateľ	14	3 389	0,41
Maloodberateľ	5	70 794	0,01
Domácnosti	0	1 407 846	0,00

* Nezahrňuje odberné miesta dodávateľov plynu v lokálnych distribučných sieťach

Najväčším dodávateľom na trhu s plynom v Slovenskej republike je naďalej SPP, a.s. Na začiatku roka 2009 na trhu začali pôsobiť ďalšie podnikateľské subjekty, ktoré uskutočňujú dodávku plynu priemyselným zákazníkom. Tieto spoločnosti možno označiť za nové na trhu dodávky plynu.

Podnety a sťažnosti riešené úradom

V roku 2009 bolo Odboru kontroly v oblasti regulácie plynu doručených 11 sťažností/dopytov, z ktorých sa týkalo:

- 6 ceny (uplatňovanie cien za dodávku plynu),
- 2 merania,
- 1 zmluvných podmienok,
- 2 iné.

Všetky sťažnosti/dopyty boli vybavené stanoviskom úradu, pričom v jednom prípade bolo potrebné pre jej vybavenie vykonať kontrolu v regulovanom subjekte.

4.2.3. Opatrenia na predchádzanie zneužívania dominantného postavenia

Vyhláška úradu o spôsobe vedenia oddelenej evidencie skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, o spôsobe vedenia oddelenej evidencie nákladov, výnosov, aktív a pasív a predkladaní výstupov z oddelenej evidencie s účinnosťou od 1.1.2009, má za cieľ zabránenie vzniku diskriminácie a krížových dotácií medzi jednotlivými činnosťami u prevádzkovateľov siete, ktorí okrem regulovaných činností vykonávajú aj iné činnosti.

PMÚ SR spolupracoval s úradom v roku 2008 a začiatkom roku 2009 na vypracovaní Správy o fungovaní trhu so zemným plynom v SR, kde vo svojich podkladoch vyhodnotil zo súťažného hľadiska situáciu na jednotlivých úrovniach tohto trhu.

Okrem vypracovania podkladov pre spomínanú správu vykonal PMÚ SR počas roku 2009 na trhu so zemným plynom niekoľko prešetrovaní, najmä na základe podnetov účastníkov trhu, z ktorých žiadne nevedlo k začatiu konania voči subjektom pôsobiacim na tomto trhu. Jedným z významnejších bolo prešetrovanie na trhu skladovania zemného plynu v SR.

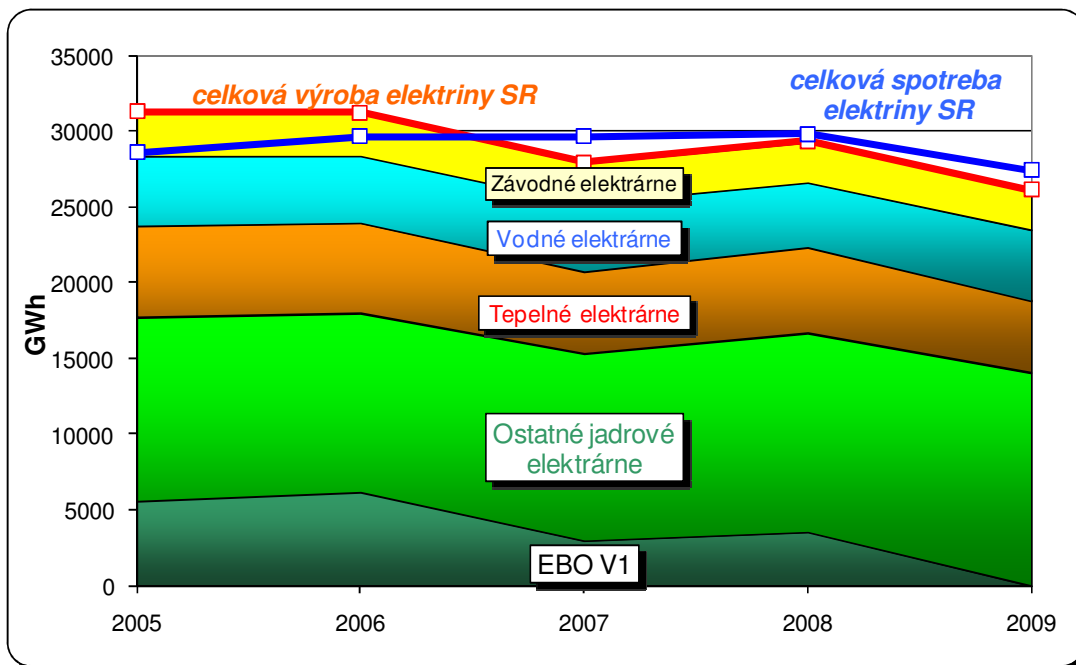
5 Bezpečnosť dodávky

5.1. Elektrina

1. Zhodnotenie súčasného stavu

Tabuľka č. 6: Vývoj zásobovania elektrinou v SR za obdobie rokov 2005 až 2009 a prognózy na rok 2010

Rok	Výroba [TWh]	Celková spotreba [TWh]	Priemerné zaťaženie [MW]	Maximálne zaťaženie [MW]
2005	31, 294	28, 572	3262	4346
2006	31, 227	29, 624	3382	4423
2007	27, 907	29, 632	3383	4418
2008	29, 309	29, 830	3396	4342
2009	26, 074	27, 386	3126	4101
2010	26, 500	28, 600	3265	4280

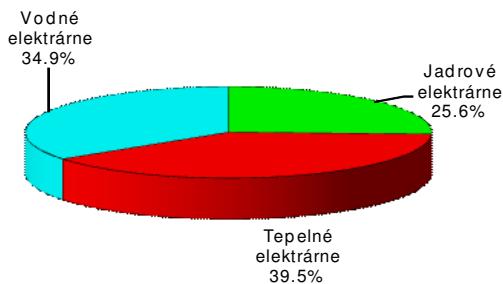

Obr. č. 1: Bilancia celkovej výroby a spotreby elektriny SR za roky 2005 - 2009

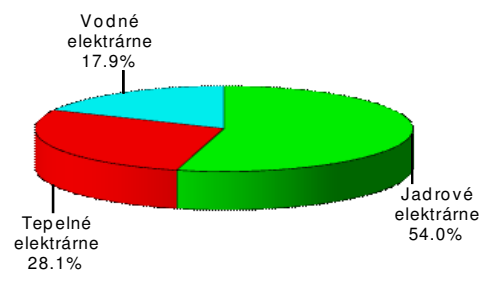
Celková spotreba Slovenska v roku 2009 bola 27,386 TWh, čo predstavuje, v porovnaní s rokom 2008, pokles o 8,2%. Ročné maximálne zaťaženie dosiahlo v roku 2009 hodnotu 4 131 MW. V

porovnaní s rokom 2008 došlo k poklesu o 211 MW. Ročné minimum dosiahlo hodnotu 2 001 MW. Oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu o 336 MW.

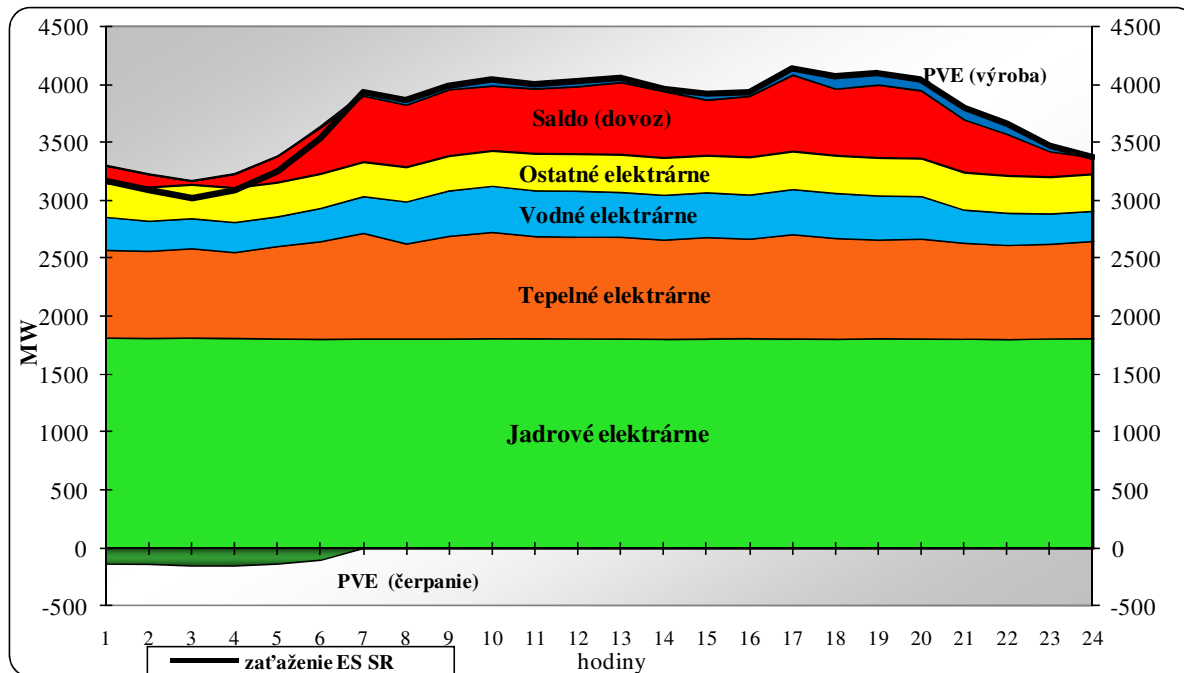
Celková výroba elektriny na Slovensku dosiahla hodnotu 26,074 TWh, z toho sa 54 % na výrobe podieľali jadrové elektrárne, 28,1 % tepelné elektrárne a 17,9 % bolo vyrobených vo vodných elektrárnach. Rok 2009 bol charakteristický až 11% poklesom výroby na Slovensku. Výroba elektriny sa dostala na úroveň roku 1998 a spotreba klesla na hodnotu roku 1995. Inštalovaný výkon Slovenska v roku 2009 bol 7 101 MW, z toho jadrové elektrárne sa podieľali na inštalovanom výkone 25,6%, tepelné elektrárne 39,5% a vodné elektrárne mali 34,9% podiel. Výkonová štruktúra výrobných základne a podiel zdrojov na celkovej výrobe elektrickej energie SR je na nasledujúcich obrázkoch.

Obr. č.2: Inštalovaný výkon SR v r.2009

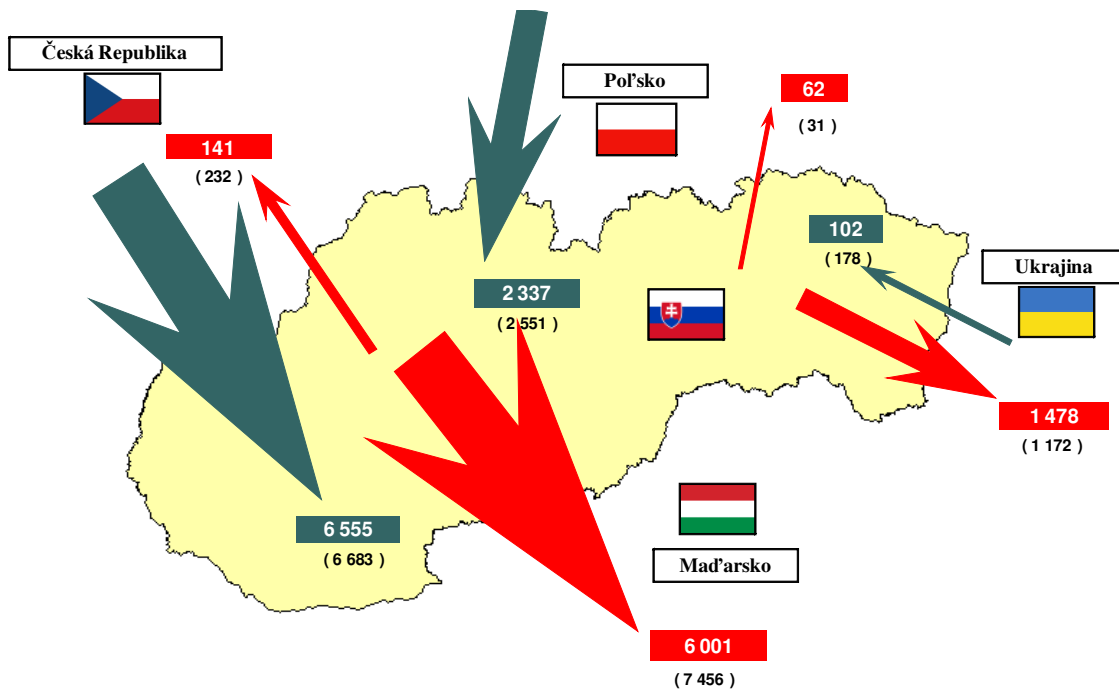
Obr. č.3: Výroba elektriny SR v r.2009

Obr. č. 4: Priebeh zaťaženia a jeho krytie v deň maxima roku 2009 (ročné maximum: dňa 9.1.2009 o 17 hod – 4 131 MW)

Celkové saldo zahraničných výmen bolo v roku 2009 vo výške 1 312 GWh v prospech importu. Objem cezhraničných výmen prenesenej elektriny sa oproti roku 2008 znížil o 8,9 %. Naopak

celkové saldo (import) cezhraničných výmen sa oproti roku 2008 strojnásobilo a dovoz zo zahraničia v roku 2009 zabezpečil 4,79 % spotreby na Slovensku (v roku 2008 to bolo 1,75 %). Je však potrebné konštatovať, že importne orientované saldo nebolo spôsobené nedostatkom zdrojov na Slovensku. Bolo výsledkom obchodných aspektov trhu s elektrinou. Štruktúra exportných a importných tokov je znázornená v nasledovnej schéme.

Obr. č. 5: Bilancia cezhraničných výmen ES SR v roku 2009 (v zátvorke sú údaje za rok 2008)

Prevádzka ES SR v roku 2009 bola spoľahlivá, pričom všetky rozhodujúce kritéria a odporúčania ENTSO-E v primárnej a sekundárnej regulácii, v riadení napätia a regulácii salda cezhraničných prenosov boli splnené.

Regulačná odchýlka salda (± 20 MWh/h) bola v roku 2009 v prevádzke ES SR prekročená iba 48 krát, čo predstavuje 0,55 % z celkového ročného hodinového časového fondu. Straty v prenosovej sústave boli 0,92 % z prenesenej elektriny cez prenosovú sústavu. Priemerná ročná frekvencia ES SR, resp. sústavy ENTSO-E, bola 50,00 Hz.

V roku 2009 došlo vplyvom výpadkov na zariadeniach vvn k obmedzeniu dodávok elektriny vo výške 152 MWh. V porovnaní s rokom 2008 sa obmedzenie dodávok odberateľom výrazne znížilo, a to o 353 MWh.

V uvedenom období bolo zaevidovaných 26 poruchových vypnutí zariadení prenosovej sústavy, z toho 21 bolo typu bez poškodenia zariadenia a 5 typu s poškodením zariadenia. Merná poruchovosť uvedeného typu s poškodením zariadenia na 100 km vedenia dosiahla hodnotu 0,180, pričom nebola prekročená plánovaná merná poruchovosť 0,254 poruchy na 100 km vedenia.

Vývoj spotreby elektriny

Od roku 2000 do roku 2008 vzrástla celková spotreba elektriny Slovenska ročne priemerne o 0,7%, pri priemernom 6 % ročnom raste HDP. Zmiernenie nárastu spotreby koncom roka 2008 je možno pripísať začínajúcemu vplyvu hospodárskej krízy vo svete s dopadom na hospodársky rast v SR. Pokles spotreby elektriny sa prejavil v plnej miere v roku 2009. Začiatkom roku 2009 zvýraznila zníženie spotreby ešte aj plynová kríza. Celková spotreba elektriny Slovenska v roku 2009 bola 27,386 TWh a v porovnaní s rokom 2008 sa znížila o 8,2%.

Vzhľadom na celosvetovú finančnú krízu a z toho vyplývajúcich dopadov na hospodárstvo SR, bol vývoj spotreby elektriny SR pre najbližšie roky aktualizovaný.

Zlepšenie hospodárskej situácie sa začalo prejavovať v tomto roku, čo malo vplyv aj na spotrebu elektriny. Za prvé 4 mesiace roku 2010 vzrástla spotreba o 4% v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2009. Na základe týchto zmien bola aktualizovaná dlhodobá prognóza spotreby elektriny. Predpokladá sa, že vplyvom hospodárskej krízy dosiahne spotreba elektriny úroveň roku 2008 až v roku 2012. Predpokladá sa, že celková spotreba elektriny dosiahne pre najbližších 5 rokov nasledujúce hodnoty:

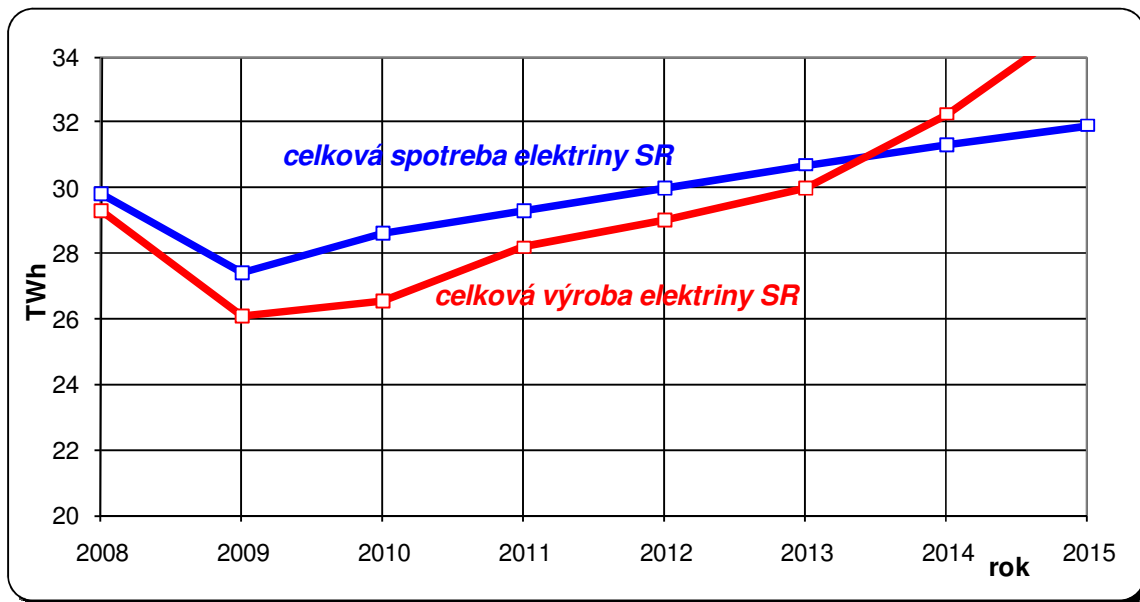
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
referenčný scenár	TWh	28,6	29,3	30,0	30,7	31,3	31,9

Tab. č. 7: Prognóza vývoja spotreby elektriny na nasledujúcich 5 rokov

Výroba elektriny

Najväčší vplyv na výrobu elektriny SR malo odstavenie druhého bloku JE V1 k 31.12.2008, čo znamenalo ďalšie zníženie inštalovaného výkonu sústavy o 440 MW a výroby o cca 2,9 až 3 TWh. Pôvodne predpokladaná potreba vysokých dovozov elektriny na roky 2009 až 2012 sa, v dôsledku hospodárskej krízy a tým vyvolaného nižšieho zaťaženia elektrizačnej sústavy, znížila. Zabezpečenie spotreby Slovenska v roku 2010 zrejme bude obsahovať proimportné saldo v objeme približne 2 až 4 % elektriny z dovozu, pričom tento dovoz bude skôr obchodného charakteru než ako dôsledok nedostatku inštalovaného výkonu zdrojov na území SR. Od roku 2011, resp. v najbližších piatich rokoch, môže byť SR v oblasti výroby elektriny, v dôsledku uvedenia do prevádzky elektrárne PPC Malženice, mierne prebytková.

V súčasnosti sú najreálnejšími veľkými elektrárenskými kapacitami z hľadiska rozostavanosti stavieb paroplynový cyklus Malženice a dostavba jadrovej elektrárne Mochovce. Po uvedení týchto zdrojov do prevádzky sa dosiahne prebytková bilancia elektriny SR. Realizácia ďalších pripravovaných veľkých zdrojov elektriny sa predpokladá až po roku 2015, aj keď formálne, záujem investorov o realizáciu je prejavovaný v skorších termínoch.

Obr. č. 6: Bilancia vývoja celkovej výroby a spotreby elektriny SR za roky 2008 - 2015

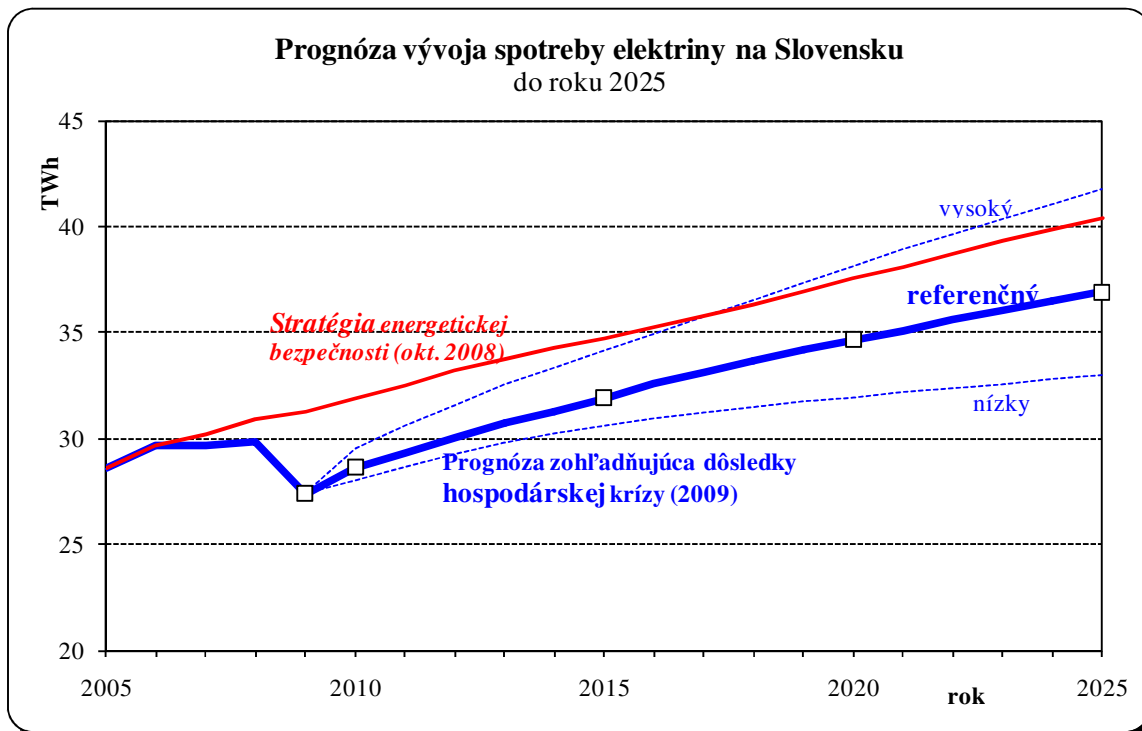
Podporné služby

Napriek odstaveniu významnej časti zdrojov v roku 2006 a 2008 je v sústave ešte dostatok zdrojov, ktoré umožňujú zabezpečenie sústavy podpornými službami v období zimného maxima zaťaženia. Mierne horšia situácia bude v letnom období, kde sa ukazuje nedostatočné zabezpečenie podpornými službami. V lete môže nedostatok točivých rezerv presiahnuť 10%. V poslednom období prichádza ale ku poskytovaniu podporných služieb z nových menších tepelných zdrojov a viacerých menších tepelných elektrární patriacich do kategórie verejných teplární, prípadne závodných elektrární. Disponibilita zdrojov poskytujúcich podporné služby sa týmto v priebehu rokov 2008 až 2010 v porovnaní s predchádzajúcou bilanciou zlepšila.

Primárnu, sekundárnu a zápornú terciárnu reguláciu nie je možné v zmysle platných prevádzkových pravidiel zabezpečiť dovozom zo zahraničia, preto je nutné riešiť ich pokrytie domácimi zdrojmi. Jednotlivé druhy kladnej terciárnej regulácie je alternatíva obstarania dovozom.

Perspektívy zabezpečenia dodávok elektriny na obdobie 5 až 15 rokov

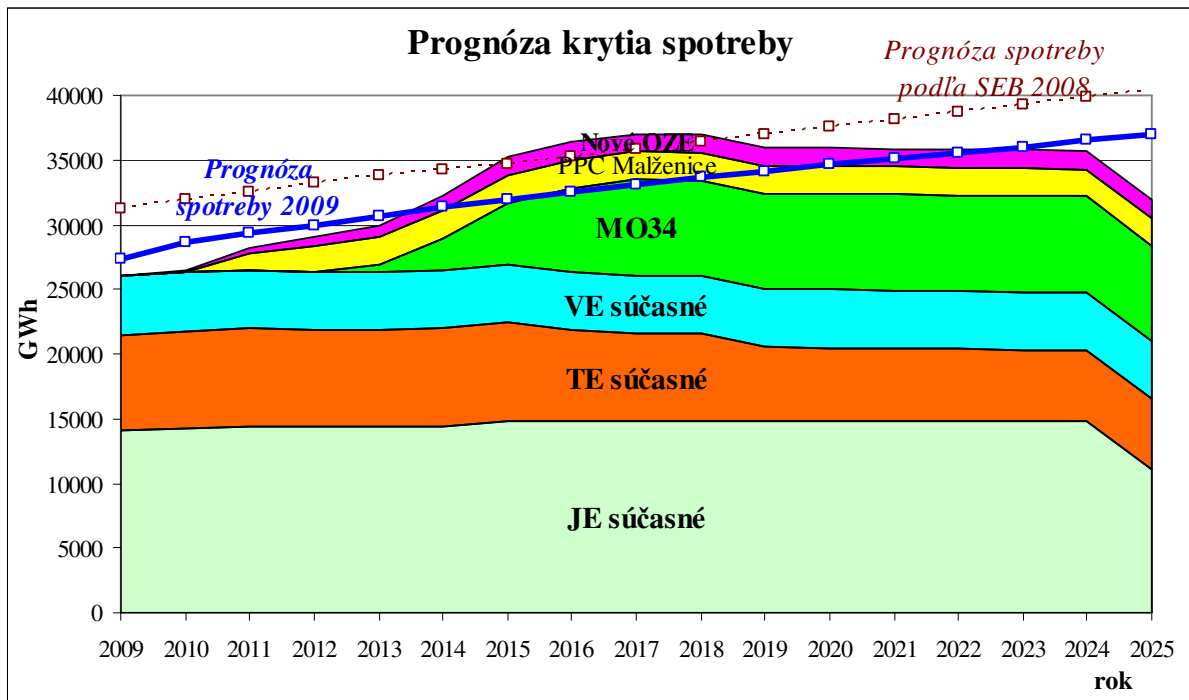
Výhľad spotreby elektriny pre SR teda vychádza z reálnych prognóz rastu HDP a vývoja energetickej náročnosti. V dôsledku plynovej, finančnej a hospodárskej krízy prišlo k poklesu vývoja hospodárstva najmä v roku 2009, čo sa prejavilo i na znížení spotreby elektrickej energie. Prognózy uvedené v Stratégii energetickej bezpečnosti SR bolo potrebné korigovať.

Obr. č.7: Vývoj celkovej spotreby elektriny a jej krytia v rokoch 2010 až 2025 (porovnanie „Stratégie energetickej bezpečnosti SR“ a nového návrhu prognózy)

Na základe analýz ministerstva je možné konštatovať, že pre dosiahnutie vyrovnanej spotreby a výroby pri referenčnom scenári prognózovanej spotreby a naplnení programu rozvoja kogeneračných a obnoviteľných zdrojov do roku 2025, nebude potrebná výstavba ďalších zdrojov, okrem rozostavaných výkonov.

Z bilancie prejaveneho záujmu investorov na realizáciu fosílnych zdrojov a bilancie potrieb nových výkonov vyplýva, že nové výkony uvedené do prevádzky pred rokom 2025 by mali zvyšovať kladné saldo medzištátnej výmeny elektriny a v prípade ich spustenia do prevádzky budú nevyhnutné investície do prenosovej sústavy v takom rozsahu, aby prebytky elektriny mohli byť vyvezené do zahraničia. Výstavba týchto nových zdrojov by neumožňovala jadrový variant budúceho rozvoja zdrojovej základne SR, v zmysle avizovaných zámerov Vlády SR. To znamená, že tzv. nový jadrový zdroj v lokalite Jaslovské Bohunice nielenže nebude potrebný, ale vzhľadom na súvislosti so zahraničím a taktiež i kapacitou vnútroštátnej prenosovej sústavy, nebude ho ani možné postaviť.

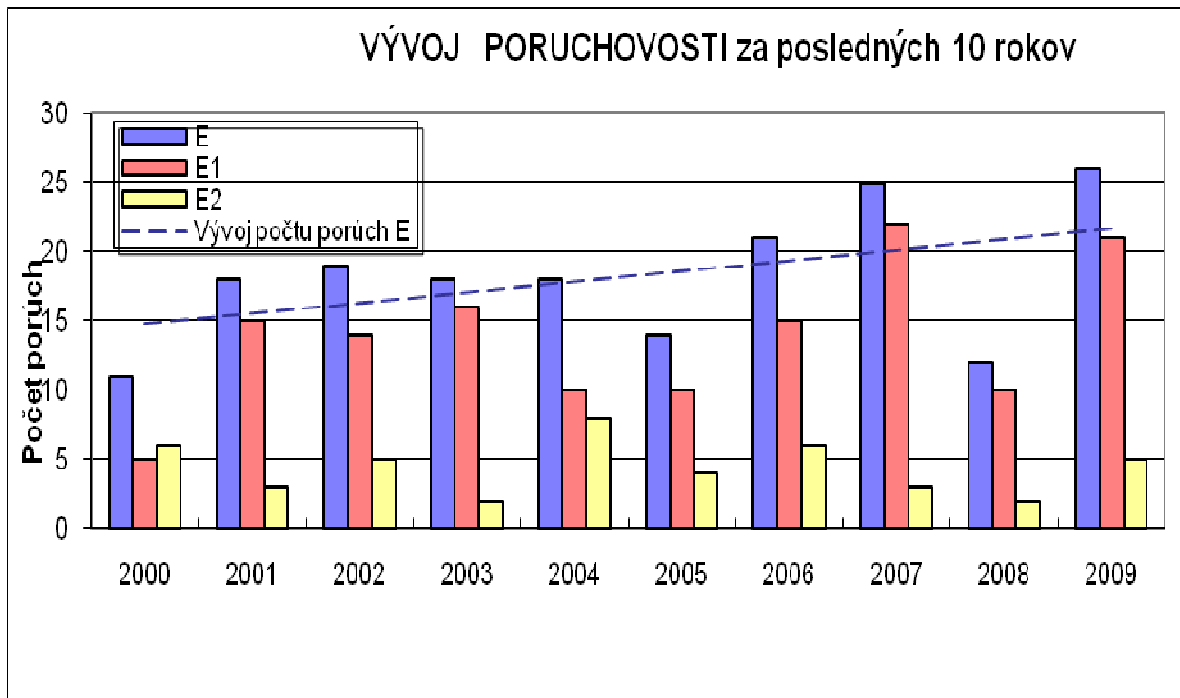
Obr. č. 8: Prognóza vývoja spotreby a jej krytia v rokoch 2010 až 2025

Rozvojové zámery prevádzkovateľa prenosovej sústavy

Podrobný zoznam a popis jednotlivých uvedených investičných akcií obsahuje dokument „Program rozvoja SEPS, a.s., na roky 2011-2020“, s výhľadom do roku 2025 (PR 2020), pričom jeho podstatné časti sú prístupné aj na internetovej stránke SEPS, a.s. (www.sepsas.sk).

Opatrenia na krytie špičkového dopytu a riešenie výpadkov v ES a preťaženie prvkov prenosovej sústavy

V nasledujúcom grafe sú uvedené výsledky monitoringu jedného z faktorov ovplyvňujúceho technickú spoľahlivosť elektrizačnej sústavy „vývoj poruchovosti hlavných technologických zariadení prenosovej sústavy SR za roky 2000 až 2009“. Vzhľadom na neustále zvyšujúci sa priemerný fyzický vek hlavných technologických zariadení prenosovej sústavy bude potrebné do budúcich rokov uvažovať s finančnými investíciami potrebnými na obnovu zariadení a na udržanie ich prevádzkyschopnosti.

Obr. č. 9: Vývoj poruchovosti v prenosovej sústave SR

Kvalita a úroveň údržby sústavy

Údržba zariadení sústavy v predchádzajúcom roku bola zabezpečovaná kontinuálne. Faktor neustále sa zvyšujúceho priemerného veku hlavných technologických zariadení sústavy poukazuje na viaceré riziká. V budúcnosti je potrebné očakávať zvyšovanie náročnosti údržby a opráv a vyššie prevádzkové náklady do tejto oblasti.

V rámci prípravy prevádzky dochádza k maximálnej koordinácii vypínacích plánov s odstávkami výrobných zariadení. Snahou je zabrániť zníženiu spoľahlivosti vyvedenia výkonov z jednotlivých výrobní. Táto oblasť je zvlášť náročná pri vyvedení výkonu z jadrových elektrární. Dôležitou časťou je zabezpečenie rezervného napájania vlastnej spotreby jadrových elektrární. Kládne sa dôraz aj na koordináciu vypínacích plánov s prevádzkovateľmi distribučných sústav.

V Programe rozvoja hlavných technologických zariadení SEPS, a.s. bola potvrdená koncepcia rozvoja 400 kV časti prenosovej sústavy, pri súčasnom znižovaní významu 220 kV systému v sústave a jeho postupnej likvidácii a náhrade systémom 400 kV.

Dňa 8.9.2010 bola uvedená do prevádzky nová 400 kV spínacia stanica Košice. Dve nové 400 kV vedenia prepájajúce spínaciu stanicu Košice a rozvodňu Moldava začali svoju prevádzku 7.9.2010. Do prevádzky boli spustené aj dva nové transformátory 400/110 kV, USS Košice, obidva s výkonom 250 MVA, ktoré nahradili pôvodné transformátory 220/110 kV.

5.2 Bezpečnosť dodávok plynu

V sledovanom období neboli v prevádzke prepravnej siete zaznamenané žiadne výpadky, ktoré by mali vplyv na dodávku zemného plynu pre odberateľov v SR, či pre spoločnosti, ktoré zemný plyn cez územie SR prepravujú do ďalších krajín. Požiadavky odberateľov boli uspokojované v plnom rozsahu a odber bol uskutočňovaný v súlade s množstvami dohodnutými v zmluvách o dodávke plynu.

Počas plynovej krízy v januári 2009 bola prevádzka prepravnej siete obmedzená, resp. pre zachovanie jej prevádzkyschopnosti boli uzatvorené prepojenia s ukrajinskou, českou a rakúskou prepravnou sieťou.

V nadväznosti na analýzu situácie počas plynovej krízy, sa slovenský prevádzkovateľ Eustream a maďarský FGSZ Zrt. dohodli na vybudovaní vzájomného prepojenia. Projekt prepojenia Veľký Krtíš – Vecsés je zahrnutý aj v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu oživenia hospodárstva udelením finančnej pomoci Spoločenstva na projekty v oblasti energetiky. Ukončenie záväznej fázy procesu Open Season je naplánované na koniec júna 2010. Na základe výsledkov bude prijaté rozhodnutie o realizácii tohto projektu.

V januári 2009 bol vôbec po prvýkrát v histórii využitý reverzný tok plynu z Českej republiky na Slovensko (zo západu na východ). Realizácia tohto riešenia umožnila dodávku plynu pre Slovensko z Českej republiky v množstvách, ktoré umožnili odvolanie obmedzujúceho odberového stupňa pre priemyselných odberateľov.

V prevádzke distribučných sietí nebola zaznamenaná havarijná udalosť, ktorá mala vplyv na dodávku zemného plynu pre odberateľov v SR.

Počas sledovaného obdobia sa vyskytlo len niekoľko krátkodobých a časovo obmedzených úzko lokálnych výpadkov v dodávke plynu spôsobených nutnosťou prerušiť dodávku napr. z bezpečnostných dôvodov.

SR disponuje podzemnými zásobníkmi plynu, ktoré sú situované v juhozápadnej časti krajiny a zohrávajú významnú úlohu pri vyrovnávaní sezónnych nerovnomerností dodávok a odberov plynu, ako aj v prípade špičkových odberov. V súčasnosti ich prevádzkovatelia poskytujú služby uskladňovania zemného plynu aj pre viaceré zahraničné plynárenské spoločnosti.

Počas plynovej krízy na začiatku roka 2009 boli zásobníky hlavným zdrojom plynu pre zásobovanie odberateľov na Slovensku až do času, kedy bol sprevádzkovaný reverzný tok z Českej republiky resp. obnovená štandardná dodávka ruského plynu tranzitom cez Ukrajinu.

Plánované rozšírenie kapacity zásobníkov na území SR na obdobie najbližších 3 rokov je približne 0,2 mld. m³.

5.2.2 Opatrenia na pokrytie špičkovej spotreby, riešenie výpadku v dodávke

Podmienky riadenia plynárenských sietí ustanovuje zákon o energetike.

Distribučnú sieť na vymedzenom území SR riadi „plynárenský dispečing“, ktorý je zodpovedný za operatívne riadenie distribučnej siete. Úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území SR na základe rozhodnutia ministerstva plní dispečing prevádzkovateľa distribučnej siete spoločnosti SPP – distribúcia, a.s..

Predchádzanie vzniku a riešenie preťaženia prepravnej siete

Prevádzkovateľ predchádza preťaženiu prepravnej siete

- vyhodnocovaním žiadostí o prístup do prepravnej siete a následným obmedzením prístupu poskytovania prepravnej kapacity v prepravnej sieti v súlade s podmienkami prevádzkovateľa prepravnej siete,
- koordináciou pri zostavovaní plánu opráv a údržbárskych prác, kde sa zohľadňujú požiadavky užívateľov siete, pokiaľ ide o termín, trvanie a rozsah prác,
- nomináciou prepravy plynu v rámci dohodnutej a dostupnej prepravnej kapacity,
- možnosťou účastníka trhu s plynom poskytnúť svoju nevyužitú voľnú prepravnú kapacitu inému účastníkovi trhu s plynom.

Nedostatok voľnej prepravnej kapacity v prepravnej sieti rieši prevádzkovateľ prepravnej siete uzatvorením zmluvy o preprave plynu s prerušiteľnou prepravnou kapacitou s účastníkom trhu s plynom.

Predchádzanie vzniku a riešenie preťaženia distribučnej siete

Prevádzkovateľ distribučnej siete predchádza vzniku preťaženia distribučnej siete vyhodnocovaním žiadostí o prístup do distribučnej siete a následným obmedzením prístupu poskytovania distribučnej kapacity v distribučnej sieti v súlade s podmienkami prevádzkovateľa distribučnej siete, požiadavkami na predlžovanie existujúcich zmlúv o distribúcii plynu bez zvýšenia dohodnutej distribučnej kapacity a požiadavkami odberateľov plynu v domácnosti.

V prípade, že súčet požadovaných distribučných kapacít je vyšší ako technická kapacita distribučnej siete, prevádzkovateľ distribučnej siete vyzve účastníkov trhu s plynom na úpravu výšky nimi požadovanej kapacity v žiadosti o prístup do distribučnej siete.

Ak súčet požadovaných distribučných kapacít v žiadostiach o prístup do distribučnej siete bude stále vyšší ako technická kapacita distribučnej siete, rozdelí prevádzkovateľ distribučnej siete zostávajúcu voľnú distribučnú kapacitu nediskriminačne v pomere veľkosti jednotlivých požiadaviek s tým, že ak požiadavka žiadateľa presahuje výšku zostávajúcej voľnej kapacity, je táto požiadavka pred rozdelením znížená na výšku zostávajúcej voľnej kapacity.

Riešenie stavov núdze

Pri stave núdze je každý účastník trhu povinný podrobiť sa obmedzujúcim opatreniam, opatreniam zameraným na predchádzanie stavu núdze a opatreniam zameraným na odstránenie stavu núdze. Obmedzujúce opatrenia sa uplatňujú v zmysle zákona o energetike.

Obmedzujúce opatrenia v plynárenstve na vymedzenom území alebo na časti vymedzeného územia vyhlasuje a odvoláva prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, vo verejnoprávnych hromadných oznamovacích prostriedkoch a pomocou prostriedkov dispečerského riadenia.

Národná energetická legislatíva platná v roku 2008, ktorá riešila stav núdze z dôvodu historicky nastavených štandardov bezpečnosti dodávky ako aj z doterajších potrieb však nedostatočne pokrývala situáciu, kedy by prišlo k úplnému zastaveniu dodávky plynu na Slovensko. Takáto situácia sa stala realitou na začiatku roka 2009.

Predovšetkým z tohto dôvodu bola vládou SR a následne parlamentom schválená novela zákona o energetike (účinnosť od 15. marca 2009), ktorá bola reakciou na zistenia počas plynovej krízy. Povinnosť zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávky pre účastníkov trhu s plynom bola prenesená do zákona a zároveň rozšírená o ďalšiu situáciu, ktorá nastane v prípade úplného

prerušenía dodávky. V zmysle predmetnej novely štandardom bezpečnosti dodávok plynu je zabezpečenie dodávky plynu pre koncových odberateľov plynu v prípadoch:

- a) prerušenia alebo obmedzenia dodávok plynu minimálne počas 10 týždňov v rozsahu 30 % z celkového súčtu denného objemu dodávky plynu na základe všetkých zmlúv o dodávke plynu pre koncových odberateľov plynu alebo zmlúv o nákupe plynu od výrobcu plynu alebo od dodávateľa plynu z územia Európskej únie alebo z územia tretích štátov,
- b) spotreby plynu v piatich po sebe nasledujúcich dňoch, počas ktorých sú na vymedzenom území namerané priemerné denné teploty pod - 12 °C,
- c) potreby pokrytia spotreby plynu na vymedzenom území vyvolanej vývojom nízkych vonkajších teplôt v období najchladnejšieho obdobia, ktoré sa vyskytlo za posledných 20 rokov predchádzajúcich danému roku v období od 1. novembra do 31. marca,
- d) prerušenia alebo obmedzenia dodávok plynu v období od 1. novembra do 31. marca najmenej počas 30 po sebe nasledujúcich dní v rozsahu priemerného denného objemu predpokladanej dodávky plynu príslušného mesiaca na základe celkového súčtu zmlúv o dodávke plynu pre koncových odberateľov plynu alebo zmlúv o nákupe plynu od výrobcu plynu alebo od dodávateľa plynu z územia Európskej únie alebo z územia tretích štátov.

Dotknutí účastníci trhu s plynom zabezpečujú uvedený štandard bezpečnosti dodávok plynu zásobami plynu v zásobníkoch s disponibilítou dodávok plynu zo zásobníkov pri stave núdze do siete na vymedzenom území. Najviac 50 % objemu plynu potrebného na zabezpečenie štandardu bezpečnosti dodávok môžu zabezpečiť využitím cezhraničnej kapacity sietí zmluvne zabezpečenými výpomocnými dodávkami plynu disponibilnými pri stave núdze na vymedzenom území.

Prevádzkovateľ distribučnej siete, dodávateľ plynu a odberateľ plynu, ktorí si zabezpečujú dodávky plynu z územia Európskej únie alebo z územia tretích štátov predkladajú ministerstvu každoročne do 28. februára návrh spôsobu zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok plynu na nasledujúce obdobie od 1. novembra do 31. marca.

Ministerstvo po prerokovaní predložených návrhov s Úradom pre reguláciu sieťových odvetví a prevádzkovateľom distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, rozhodne o spôsobe zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok plynu.

Prevádzkovateľ distribučnej siete, dodávateľ plynu a odberateľ plynu, ktorí si zabezpečujú dodávky plynu z územia Európskej únie alebo z územia tretích štátov predkladajú ministerstvu každoročne do 31. augusta informácie o zabezpečení štandardu bezpečnosti dodávok plynu na nasledujúce obdobie od 1. novembra do 31. marca. Ak je zabezpečenie štandardu bezpečnosti dodávok plynu nedostatočné, ministerstvo uloží rozhodnutím opatrenia.

Dodávateľ plynu a odberateľ plynu môžu na základe zmluvy preniesť zodpovednosť za zabezpečenie štandardu bezpečnosti dodávok plynu na iného účastníka trhu s plynom.

Opatrenia na odstránenie stavu núdze v plynárenstve sa vykonávajú ako osobitné postupy na obnovenie riadnej prevádzky prepravnej a distribučnej siete v čo najkratšom čase. Pri odstraňovaní stavov núdze postupujú plynárenské podniky podľa schválených havarijných plánov, pokynov nadriadeného plynárenského dispečingu a pokynov vlastného dispečingu.

Ďalšími možnosťami ako prispieť k bezpečnosti dodávky je využívanie LNG, či diverzifikácia dodávok plynu (diverzifikácia dopravných ciest a diverzifikácia zdrojov). Diverzifikáciu (zdroje a cesty) realizuje na základe nových zmlúv o dodávke plynu so spoločnosťami E.ON Ruhrgas a GDF SUEZ najvýznamnejší slovenský dodávateľ SPP, a.s.. V súčasnom období nie je prevádzkované žiadne zariadenie LNG a ani v horizonte najbližších 3 rokov sa s využívaním takýchto zariadení na území SR neuvažuje.

Plánované severo – južné prepojenie, ktoré bolo spomenuté v Deklarácii V4+ zo dňa 24. februára 2010 na sumite krajín V4 a krajín strednej a juhovýchodnej Európy v Budapešti, je možnosťou, ktorá môže sprístupniť pre využívanie plánované terminály LNG v Chorvátsku a Poľsku.

Investície do rozvoja siete

V nadväznosti na analýzu situácie počas plynárenskej krízy sa slovenský prevádzkovateľ prepravnej siete Eustream a maďarský FGSZ Zrt. dohodli na vybudovaní vzájomného prepojenia. Projekt prepojenia (Veľký Krtíš – Vecsés) je zahrnutý aj v Nariadení Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program na podporu oživenia hospodárstva udelením finančnej pomoci Spoločenstva na projekty v oblasti energetiky. Ukončenie záväznej fázy procesu Open Season je naplánované na koniec júna 2010. Na základe výsledkov bude prijaté rozhodnutie o realizácii tohto projektu. Sprevádzkovanie plynovodu je naplánované na začiatok roka 2013.

Ministerstvo, v spolupráci s odbornou verejnosťou a so spoločnosťami podnikajúcimi v energetike, vypracovalo dokument Stratégia energetickej bezpečnosti. V časti venovanej zemnému plynu sú uvedené potenciálne možnosti diverzifikácie. Diverzifikácia zdrojov je v podmienkach SR obmedzená existujúcou infraštruktúrou. Isté obmedzené možnosti ponúka rakúsky plynárenský uzol Baumgarten. Ďalšiu alternatívu pre región predstavujú 2 plánované projekty plynovodov – Nabucco a – South Stream. Plynovod Nabucco by mal byť ukončený v Baumgartene, s ktorým už existuje vzájomné prepojenie a po realizácii technických úprav na zariadeniach prevádzkovateľov prepravných sietí v Rakúsku bude možné využívať reverzný tok. Podpora projektu Nabucco je vyjadrená aj v rámci energetickej politiky SR, pričom je považovaný za jednu z významných možností pre diverzifikáciu dodávok. Podľa aktuálne dostupných informácií za predpokladu úspešného priebehu všetkých potrebných činností súvisiacich s výstavbou je možné očakávať sprevádzkovanie plynovodu v roku 2015.

Kvalita a úroveň údržby sietí

V rámci distribučnej siete prevádzkovateľa SPP-distribúcia a. s., tvorenej komplexom plynárenských rozvodných zariadení, ktoré zahŕňujú potrubný plynárenský systém a technologické zariadenia sa vykonávali inšpekcie, preventívne údržby a opravy plynárenských zariadení podľa stanovených kritérií, ktoré prispievali k zabezpečeniu jej integrity, spoľahlivosti a bezpečnosti. Realizovalo sa odstraňovanie väd zistených vonkajšou a vnútornou inšpekciou plynovodov opravami alebo rekonštrukciami plynárenských zariadení.

Údržba distribučnej siete SPP-distribúcia a. s. je zabezpečovaná v súlade s platnou legislatívou, príslušnými normami, internými riadiacimi aktmi spoločnosti, technickými pravidlami plynu, ako aj sprievodnou dokumentáciou výrobcov jednotlivých komponentov.

Do obnovy distribučnej siete SPP-distribúcia a. s. v roku 2009 investovala 42 000 000 €. Z celkového počtu 2 891 obcí v SR bolo plynofikovaných 2 233 obcí, v ktorých žije 94 % všetkých obyvateľov Slovenska. Z celkovej dĺžky distribučnej siete 32 506 km k 31.12.2009

predstavujú vysokotlakové plynovody 6 298 km a strednotlakové a nízkotlakové plynovody 26 208 km.

SPP-distribúcia plánuje svoju distribučnú sieť v najbližšom období rozširovať len v minimálnom rozsahu. V období najbližších štyroch rokov sa predpokladá rozšírenie v dĺžke približne 2 000 km, pričom plánované rozšírenie kapacity distribučnej siete je na úrovni cca 1000 mil. m³ ročne.

6.1 Všeobecný hospodársky záujem - Elektrina

Rozhodnutiami vo všeobecnom hospodárskom záujme pre rok 2010, ktoré vydalo Ministerstvo dňa 16. júla 2009, boli uložené tieto povinnosti:

- pre SE, a.s. vyrábať elektrinu z domáceho uhlia v roku 2010 v objeme 1 890 GWh a dodávať elektrinu vyrobenú z domáceho uhlia v roku 2010 v objeme 1 659 GWh; zároveň dodržať podiel vyrobenej elektriny z domáceho uhlia vo výške najviac 15 % na celkovej domácej spotrebe elektriny a dodržať cenu elektriny vyrobenej z domáceho uhlia určenej úradom,
- pre SEPS, a.s. zabezpečiť prednostný prístup a prednostný prenos elektriny vyrobenej z domáceho uhlia na vymedzenom území a zároveň sledovať podiel vyrobenej elektriny z domáceho uhlia na celkovej domácej spotrebe elektriny,
- pre ZSE distribúcia, a.s., Stredoslovenskú energetiku - Distribúcia, a.s. a Východoslovenskú distribučnú, a.s. zabezpečiť prednostný prístup a prednostnú distribúciu elektriny vyrobenej z domáceho uhlia,
- pre ZSE Energia, a.s., SSE, a.s. a VSE, a.s. prednostne dodávať elektrinu vyrobenú z domáceho uhlia v stanovenom objeme.

Ministerstvo rozhodnutiami zo dňa 28. októbra 2009 vo všeobecnom hospodárskom záujme taktiež uložilo:

- výrobcovi elektriny - spoločnosti SE, a.s., zabezpečiť v roku 2010 poskytovanie podporných služieb potrebných na zabezpečenie prevádzkovej spoľahlivosti sústavy v zariadeniach na výrobu elektriny na báze domáceho hnedého uhlia; pri poskytovaní podporných služieb zo zdroja na báze domáceho hnedého uhlia (tepelná elektrárňa Nováky) dodržať maximálne ceny určené úradom,
- prevádzkovateľovi prenosovej sústavy - spoločnosti SEPS, a.s., zabezpečiť v roku 2010 obstaranie podporných služieb potrebných na zabezpečenie prevádzkovej spoľahlivosti sústavy zo zdroja na báze domáceho hnedého uhlia; pri obstaraní podporných služieb dodržať maximálne ceny určenej úradom.

Univerzálna služba

V zákone o energetike je univerzálna služba definovaná ako služba pre domácnosti a malé podniky, ktorú poskytuje dodávateľ elektriny na základe zmluvy o dodávke elektriny, a ktorá zahŕňa súčasne distribúciu elektriny a dodávku elektriny a prevzatie zodpovednosti za odchýlku. Cena elektriny pre domácnosti je regulovaná úradom. Uvedená regulácia nemá vplyv na národnú ani medzinárodnú hospodársku súťaž. Odberateľ elektriny v domácnosti má právo uzatvoriť zmluvu o dodávke elektriny s koncovým dodávateľom elektriny pre domácnosť, ktorý poskytuje univerzálnu službu za podmienok ustanovených v zákone, ktoré zodpovedajú podmienkam stanoveným v prílohe smernice 2003/54/ES. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy na časti vymedzeného územia je povinný za podmienok stanovených úradom a pri dodržaní ceny alebo metodiky jej tvorby určenej úradom zabezpečiť pripojenie odberateľov elektriny v domácnosti

do sústavy, ak sú splnené technické podmienky a obchodné podmienky. Zmluva o pripojení musí obsahovať aj lehotu, v ktorej je prevádzkovateľ distribučnej sústavy a distribučnej siete povinný zabezpečiť pripojenie odberného elektrického zariadenia.

Kombinovaná výroba elektriny a tepla

Výrobca elektriny, ktorý prevádzkuje výrobné zariadenie na kombinovanú výrobu s celkovým inštalovaným elektrickým výkonom do 5 MW, má prednostné právo na prenos elektriny alebo na distribúciu elektriny, ak to umožňujú technické podmienky sústavy; to neplatí pre spojovacie vedenie.

Prednostné právo na prenos elektriny alebo distribúciu elektriny pri kombinovanej výrobe s celkovým inštalovaným elektrickým výkonom nad 5 MW sa vzťahuje len na výrobu elektriny, ktorá vzniká súčasne pri výrobe tepla, vyrábaného na účely dodávok tepla fyzickým osobám alebo právnickým osobám a dodávok na technologické účely.

Výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie

Výrobca, ktorý vyrába elektrinu z obnoviteľných zdrojov energie, má prednostné právo na prenos elektriny, distribúciu elektriny a na dodávku, ak výrobné zariadenie určené na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie spĺňa technické podmienky a obchodné podmienky. Prednostné právo na prenos elektriny sa nevzťahuje na prenos elektriny spojovacím vedením.

6.2 Všeobecný hospodársky záujem - Plyn

Ministerstvo rozhodnutím vo všeobecnom hospodárskom záujme (uznesenie vlády SR č. 456/2008) a z dôvodu zabezpečenia dodávok plynu vrátane ceny dodávok plynu pre odberateľov plynu v domácnosti a ceny dodávok plynu na výrobu tepla určeného pre domácnosť uložilo dodávateľovi plynu – spoločnosti SPP, tieto povinnosti:

- dodať plyn odberateľom plynu v domácnosti, ktorých ročná spotreba plynu nepresiahne 6 500 m³ za cenu určenú úradom,
- dodať plyn výrobcom tepla na výrobu tepla určeného pre domácnosti za cenu určenú úradom, pod podmienkou, že títo výrobcovia tepla použijú takto nakúpený plyn výhradne na účely výroby tepla pre domácnosti.